

Silenus Alcibiadis, sive Proteus, vitae humanae ideam, emblemate trifariam variato, oculis subjiciens

<https://hdl.handle.net/1874/9804>

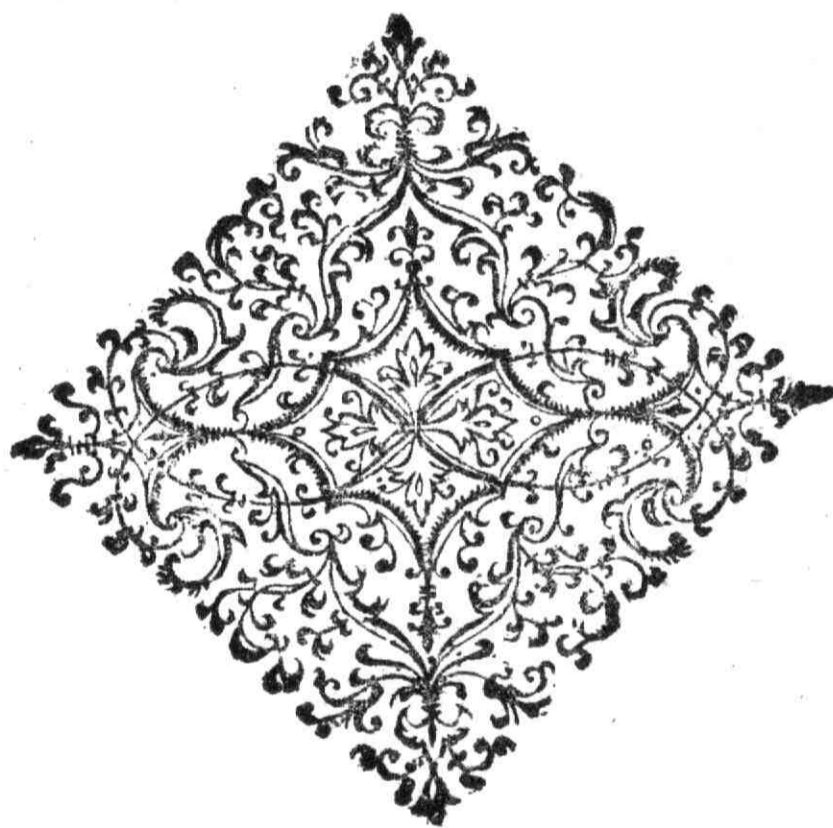
Sinne - Beelden,
certijts Minne - beelde, nu gebruyckt
tot
 Seere der Seden.
 EMBLEMATA,
antè quidam amatoria, nunc vero
in
 Moralis Doctrinae
sensum magis sèriùm
translata.
 EMBLEMES,
traduits des ieux d'Amour,
au
 Reiglement des Mœurs

Suum Cuique.

Bonus cum Bonus.

2

SILENI
ALCIBIADIS,
SIVE
PROTEOS,
PARS SECVNDA.

MIDDELBURGI,

Ex Officina Iohannis Hellenij.

M. DC. XVIII.

Cum Privilegio.

SOo , als een brant-hout doet , heeft al ons doen twee enden,
 Grijpt hier, ten schaet u niet , grijpt daer , het sal u schenden.
 Die sijn vermeynt misval wel vat , en recht door-siet,
 Vint vreught en herten-lust , oock midden int verdriet,
 Een grijspens , die de cop staegh heeft vol muysen-nesten,
 Vint dan oock claghens stof , alst gaet ten alderbesten:
 Die't al swaer overweeght is noyt bevrijt van rou,
 't Is best datm' alle dinck slaet in de beste vou.

Omnia in meliorem partem.

H*inc rubet igne sudes , nullis crepat inde favillis ;
 Hinc poterit tangi , sauciat inde manum.*
*Res humana bifrons : tu , quà juvat , arripe quidquid
 Te super aetherea de regione fluit.*
*Damna suum lucrum , sua gaudia luctus habebit,
 Excipis incumbens , si sapienter , onus.*
*Morosum nec leta juvant , & , rideat orbis,
 Quod gemat ille tamen , quodque queratur , habet.*

Tout au meilleur bout.

Comme vn brullant tison, ainsi la vie humaine,
 Bien prise & mise avant , est manié sans peine.
 De joye , & de bonheur , n'aurai jamais defaut,
 Qui bon & mœur advijs oppose a tout assaut.

OMNIA

Ovid.

Leve fit, quod bene fertur onus.

Senec. de Tranq.

Asfuescendum est conditioni sua, & quidquid habet circa se commodi, apprehendendum: invenies in quovis vita genere oblectamenta, & remissiones, & voluptates. Nihil tam acerbum est in

quo non equus animus solatiū inveniat.

Lips. Cent. 1. ad Belg. Epist. 5.

VT torrem semiustum è foco qui tollit, non eâ parte arripit & tractat, quâ incanduit, sed quâ ignem nondum accepit: sic nos decet non acerba hæc & vrentia casuum tangere, sed magis benigna in ijs aut lata.

A 3

Vraghende

DE tegen-spraeck des wouts, die door de lucht coomt swevê,
 Is niet ghewoon van selfs een woort van haer te gheven;
 Maer coomter, dees of gheen, die dit ghedrocht wat vraeght,
 Stracx maectet een gheral, daer bergh en dal af waeght.
 Soo wie tot spreken verght of clappers, of clappeyen,
 Die opent haer den mont, en leertse breet gaen weyen:
 Quay tonghen gaen alleen, daer haer ghesnar is lief:
 't Aenhooren broet gheclap, 't aenhouden voet den dief.

Vbi percunctator, ibi & garrulus.

M*uta sub obscuris habitaret vallibus Echo,
 Ni foret alterius garrulitate loquax:
 Illa silet, quoties presso silet ore viator;
 Discit et à populo pretereunte loqui.
 Ora loquax premeret, nisi percunctator adesset;
 Hoc duce tentat opus livida lingua suum.
 Probra creat qui multa rogat, qui commodat aurem:
 Turpia, si nescis, furta receptor alit.*

Du demandant le mesdisant.

ON n'oit jamais au bois d'Echo la resonance,
 Si nul ne luy parler premierement commence.
 Quant nul chez nous ne faict en demandant le sot,
 La bouche du jaseur ne parle pas vn mot.

Chrysoft.

Malitia non docetur sermonibus,
sed excitatur.

Senec. Hippol.

Alium silere cum voles, prius
sile.

VAn apen coomt een aep, den uyl broet niet dan ulen;
 Wat brengt een ezel voort, als onbelompen guylen?
 Gheen aenghenaem ghewas coomt van een wilden tronck,
 Maer, naer het oude singht, soo pijpt meest al het jonck.
 Vrient, soo ghy weten wilt, wat u wel mocht ervaren
 Van't meysken dat ghy mint; vraecht wat haer ouders waren.
 Siet! dit's des werelts loop (al slaetet somtijts mis)
 Het dochtertjen sal zijn, soo nu haer moertjen is.

Qualis mater, talis filia.

EX asinis asinus, bubo bubone creatur;
 Et similes catulos simia mater habet:
 Non leporem catulus generat, non falco columbam:
 Arboris indomitę fructus acerbus erit.
 Nosse cupis qualis tibi virgo futura sit uxor?
 Matris ad ingenium respice, certus eris.
 Dissimilem licet arte sui se monstret amanti,
 In vitium tandem nata parentis abit.

Tel grain, tel pain.

De mere piteuse, fille teigneuse.

LA mere, & ses defauts, quant ie te fais paroistre,
 La fille, & ses humeurs de la tu peus cognoistre:
 Il n'est pas vray tousiours, mais ordinairement
 Les meurs & les humeurs du pere suit l'enfant.

QUALIS

Virg. *Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos.*

Iuven. *SI damnosa senem iuvat alea, ludit & hæres*
 Sat. 4. *S*Bullatus, paruoque eadem movet arma fritillo, &c.
Sic natura jubet.

Ex Eurip. *NE unquam affinitatem contrahas, neque intra domum accipias,*
*N*male mulieris pullum: imitantur enim mulierum opprobria. Hoc
 ergo considerate mihi, ô proci, bonâ filiam ex matre ut ducatis.

B

Neeringhe

PAn sagh een vlam op-gaen, doen 't vier eerst was geschapen,
 Hy dacht, wat fraeyer dinck! en sonder lang te gapen
 Liep haestich totten brant, en greep 't vier in den arm;
 Maer als hy't hadd' ghevat, doen waft, ay my! och-arm!
 Coomt u wat nieus te voor, al schijnt schoone dinghen,
 Soo ghy die niet en kent, soo wilt u hant bedwinghen
 Van die te grijpen aen: te grijpen metter hant
 't Gunt datmen niet en kent, heeft menich man verbrant.

Ab ignotis abstinendum.

D*um ludit tremulis nova flamma per aëra gyris,
 Et nunquam viso plebs rudis igne stupet;
 Pan furit, & flammę miser inflammatus amore
 Oscula festinans, non iteranda, dedit.
 Pulchra licet tibi res videatur, & utilis, hospes,
 Cura sit ignaras abstinuisse manus.
 Discat inexpertis sapiens diffidere rebus,
 Insidijs novitas semper amica fuit.*

Fol ne croit, tant qu'il recoit.

PAn en voyant vn jour, la flame lors nouvelle,
 Escribe tout rauy, o chose plus que belle!
 Et va baiser le feu, mais bien tost s'en repent.
 Tout, ce que ne cognois, ne touche brusquement.

Corn. Gallus.

Eventus varios res nova semper habet.

Horat. Lib. i. Epist. 16.

C*autus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, & opertum milvius hamum.*

DE teyckens vers ghesneen , 'tzy dan in jonghe linden,
 Off ander teere schors , en zijn eerst nau te vinden ;
 Allencxkens , eerment meent , set haer de letter uyt :
 De schors wast gulsich heen , en 't schrift wast mettet cruyt.
 Als 'tkint fiet , hier en daer , eens anders quade streken,
 't Ontfanckt (al weetment niet) 't beginsel van ghebreken,
 Het quade zeer eet in , en neemt allencxkens toe.
 Wiens kintsheyt nam een kalf , diens manheyt steelt een koe.

Paulatim rima dehiscit.

Quod peponem riguo mihi crescere cernis in horto,
 Non est quod velit hunc nostra culina cibum:
 Hic ego , dum tener est , rorantia carmina sculpo ;
 Et mihi cum viridi cortice crescit opus.
 Sit licet insulsus pepo nec docet : imbibat infans
 Semina nequitia , pessima messis erit.
 Ille , virum facinus patrare virile videbit,
 In puero vitium , qui puerile tulit.

Cœur d'enfant , carte blanche.

VEus tu vn grand escrit dans quelque tendre escorce ?
 Ne taille brusquement. Il n'est besoing de force,
 Le temps l'agrandira. le vice au cœur d'enfant
 Avec le corps devient , sans y penser , tresgrand.

PAVLATIM

Plaut. in Trin.

Mores mali, quasi herba irrigua,
succrescunt vberimè.

Iuvenal. Satyr. 14?

Maxima debetur puero reverentia,
si quid
Turpe paras, nec tu pueri contempse-
ris annos.

LAet duncken steeft in ons, maer meest wel als wy minnen,
 Men roupt 't is al ghedaen, en 't staet noch op 't beginnen.
 Den specht en heeft den boom nau met sijn beck geraeckt,
 En meynt, daer is een gat dwers door den boom gemaect.
 Wy bouwen in de lucht, wy steunen op ons droomen,
 Wy roupen vis int net, schier eer wy sien de stroomen:
 Wy stoffen op ons doen, maer 't is al ydel pracht.
 Hoe dickwils ketelt hem den dwasen dat hy laght?

A mans sibi somnia fingit.

P*fcus, ut exiguo vix robora contigit ictu,
 Jam mihi, jam, clamat, peruia quercus hiat;
 Rima, diem video, patet, ô patet, inquit, at eheu!
 Vix patet exiguo vulnere prima cutis.
 Stultus amans, simul-ac solito minus aspera virgo est,
 Clamat, jô, victas jam dedit illa manus.
 Intempestivum stolido canit ore triumphum,
 Et sibi vana movet, somnia quisquis amat.*

Il n'a fait, qui commence.

LE picq voulant percer le tronq, de vive force,
 A peine de son becq ayant percé l'escorce,
 Va regarder a tous moments si l'arbre est creux:
 Il se chatouille trop quiconque est amoureux.

AMANS

Varro.

OMnes videmur nobis saperde festi-
vi, belli, cum simus coprea.

Ovid. de Art. 3.

PRona venit cupidis in sua vota
fides.

WY sien een gult geveest, oock een fluweele scheede;
 Maer is de lemmer goet? dat swoert ghy wel met eede,
 En 't gaet nochtans niet vast. denct op des blixems aert,
 Die laet de scee wel heel, en breekt in sticx het swaert.
 Ghy siet der Princen sloop, haer pracht, en haer trauwanten,
 En meynt, dat het gheluck hem dient van alle canten;
 Maer daer 't hoeft blinkt, en klinckt; daer dwinckt en
 wringt den gheest,
 Vrient, dat van buyten dreycht, is innerlijck bevreesst.

Nescitur, vbi me calceus vrget.

F*ulgeat ut letis vagina coloribus extra,
 Intus, ió! ruptus fulgure mucro latet:
 Grande satellitium miraris, & arma tyranni,
 Et rutilum, fuluo quod micat ære, caput:
 Exteriora vides, quid stas? & ad intima transi;
 Terreat ut facies, mens malesana tremat.
 Calceus, egregium quem iudicat esse viator,
 Afficit occulto sepe dolore pedem.*

Tout n'est or que reluit, ny farine ce que blanchit.

CEluy que nous voyons, en l'action publique,
 Si reveré de tous, si grand, si magnifique,
 Que iuge-on heureux? souvent est le consteau
 Bel a le voir, mais tout gasté dans le foureau.

Boëtius.

Qvos vides sedere celso
 Solij culmine reges,
 Detrahat si quis superbis
 Vani tegmina cultus,
 Iam videbit arctas
 Dominos ferre catenas.

Tacit. 6, Annan.

SI tyrannorum mentes recludantur,
 Possint aspici laniatus, & ictus:
 Quando, ut corpora verberibus, ita
 sevitiâ, libidine, malis consultis, ani-
 mus dilaceretur.

C

Rijkende

GHy neemt ghepleckt satijn (wy sien u loofse kueren)
En, daer de vlecken zijn, bedeckt ghy't met bordueren ;
 Siet dus bedrieghtmen 't oogh : men fiet niet een ghebreck,
 En even-wel, daer 'tgout meest blinckt, daer schuyt de vleck.
 Veel worter schoon gheacht, diet niet en zijn ; men vinter
 Die blofen als een kriek, oock midden inde winter:
 Maer wie daer even schoon tot alle stonden blinckt,
 Is leelijck ; meesten-deel die steeds wel rijckt die stinckt.

Non bene olet, qui bene semper olet.

*Q*uem situs infecit Phyllis tegit arte colorem,
 Quod micat aurato stamine, menda fuit.
 Quid picti fictique iuvant mendacia vultus?
 Hanc natura fugit, quæ petit artis opem.
 Crimen habet formosa nimis: quæ spirat odores,
 Crede mihi, vitium quod tegit, ore gerit.
 Non natiuus honos, sed picta videtur imago,
 Semper ubi roseo vernat honore cutis.

Deßoubs la couverture, se trouuera l'ordure.

LEs fautes du satin cacher par artifice
 As bien appris Margot : ou l'or est, gift le vice.
 Tout que te semble beau plus qu'ordinairement,
 De n'estre beau par tout tu trouveras souvent.

NON

Iuvenal. **S**ed quæ mutatis inducitur, atque fouetur
 Tot medicaminibus, coctæque siliginis offas
 Accipit, & madidæ; facies dicetur, an vlcus?

Tertul. de cultu Fœmin.

Quam a nostris disciplinis alie-
 na sunt, faciem fictam gestare, qui-
 bus simplicitas omnis indicitur: effigiem
 mentiri quibus linguâ non licet! appe-

tere quod datum non sit, quibus alienis
 abstinendum! speciem exercere, quibus
 studium pudicitia est; edite mulieres
 Christianæ, quomodo præcepta Dei custo-
 diatis, lineamenta non custodientes.

SOo ghy den fellen leeu en sijne cracht wilt dwinghen,
 'Tis dienstich, voor het eerst, sijn ooghen te bespringhen:
 Want soo ghy maer een cleet hem werpen cont om 't hooft,
 Ghy sult den leeu van cracht en wreetheyt sijn berooft.
 Wanneer men slaet int velt, men siet de helden pooghen
 Om eerst ghewelt te doen aen hun vyanden ooghen:
 Want die in sulck gheval het oog verwinnen can,
 Door eenich oorloochs-treck , verwint wel licht den man.

Primi vincuntur oculi.

V*incere si seuum cupis, & vincire leonem,
 Fac oculos vincas, & leo victus erit.
 Dum vocat in pugnam validas tuba rauca cohortes,
 Ferreaque horrendo fulminat ere seges,
 Dux oculos visu, dux murmure territat aures
 Hostibus, & pavidos excitat arte metus.
 In pugnis oculi primùm vincuntur, & aures:
 Lumina qui potuit vincere, victor abit.*

Oeil gagné , corps perdu.

L'œil au lion perdu, pert aussi tost sa vie:
 Le chef d'armée ainsi faict pœur a sa partie,
 Par monstres non cognus, ou quelque aspect hideux.
 Il gagnera le cœur, qui a gagné les yeux.

Tacit. de Morib. Germ.

PRimi, in omnibus praelijs, oculi vincuntur.

Lips. Doct. Civil. lib. 6. cap. 16.

Clamor repentinus aliquis, aut imago, aut aspectus fugâ saepe exerci-

tum implevit : & hæc talia magis, quam gladijs, consternunt hostem, videbisque militem vanis & inanibus magis, quam justis formidinis causis moveri.

SOo yemant van een boom wil groene vruchten plucken,
 Die moetsē met ghewelt als vande tacken rucken,
 Soo tay is ionck ghewas. Maer fiet! de rijpe peer
 Sijcht van een cleyne wint, nau aengheroert, ter neer.
 Dus gaetet in zijn werck, wanneer wy menschen sterven,
 Een longhelinck die stelt sich teghens het bederven,
 Voert oorlooch mette coorts, en worstelt mette doot:
 Maer laes ! den ouden mensch valt vande minste stoot.

Maturum vel sponte cadit.

P*Oma, sub autumnum curvos onerantia ramos,
 In calathos, digito vix bene tacta, fluunt:
 At movet, & totam quatit aspera villica matrem,
 Dum pyra prepropera vellit acerba manu.
 Vix luctantem animam, post vulnera multa, resoluit
 Cum petit imberbes mors inopina genas.
 At tremulo vix Parca seni fatalia tangit
 Stamina, & ille suum labitur in tumultum.*

La meure pomme, un vieil homme.

VEus tu voir la façon du trepasser des hommes ?
 Mets tes yeux au jardin ou que lon cueille pommes,
 Le fruiet se tient au bois quant il est verdelet,
 D'un petit chocq du vent la meure pomme chet.

Cic. lib. de Senect.

Adolescentes mihi mori sic videntur
 ut aqua multitudine flammæ vis
 opprimitur. Senex autem, sicut, sua
 sponte nullâ vi adhibitâ consumptus ig-

nis extinguitur : & quasi poma ex ar-
 boribus, cruda si sint, vi velluntur,
 si matura & cocta, decidunt. Sicut vi-
 tam adolescentibus vis aufert, sic seni-
 bus maturitas.

WEl eer, och-arm! wel eer ginck ick al waert my luste,
 Ick rees, ick daeld', ic clam, int woelen was mijn ruste;
 Mijn 't huys was over al: want hollen had' ick veel,
 Ick pluckte rijp, en groen, ick mochte graen en meel.
 Ten laetsten, als ick hier dit lieflijck aes sach hanghen,
 Quam icker lecken aen, en strax was ick ghevanghen;
 Hier sitt' ick nu en kijck, en spou van spijt mijn gal:
 De muys die langhe loopt, raectt eyntlijck inde val.

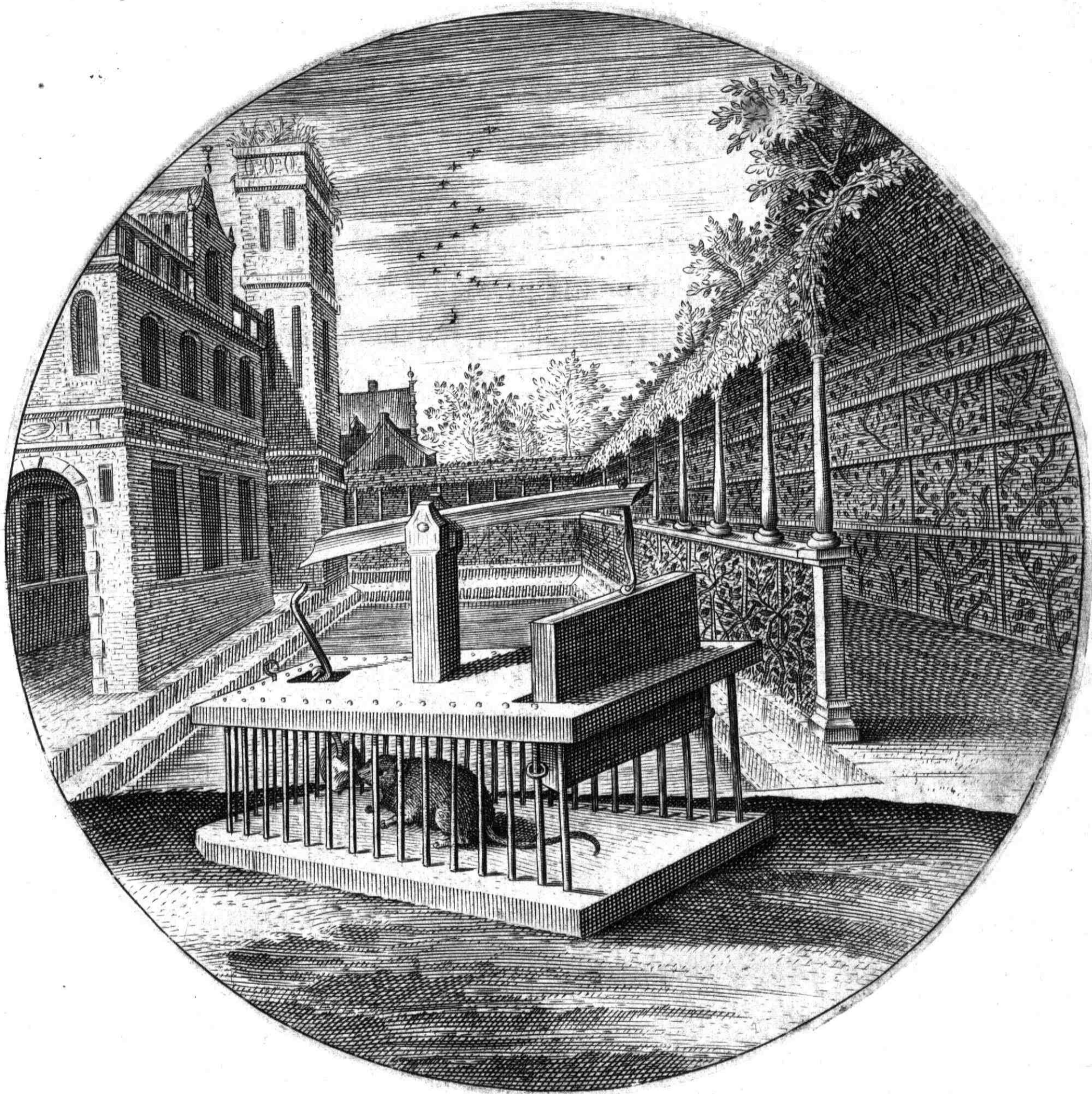
Nimia libertas fit seruitus.

L*iber eram, memini, per amœna vireta ferebar;*
Nec mihi grata quies, nec satis una domus:
Polline distento præ polline grana placebant,
Sæpe merum pepulit, sæpius unda sitim.
Huc tandem nidore novo me pellicit esca,
Quam, miser! ut cepi lingere, captus eram:
Libertas nocuit. fit stulta licentia carcer,
Omnia dum lustrat musculus antra, perit.

A la fin, se prend le fin.

MA bouche auparavant n'estoit que trop friande,
 Voulant, par chasque fois, eschanger de viande;
 Me voila pris en fin: i'ay maintenant ma part?
 Maint pert sa liberté, hélas! pour peu de lard.

NIMIA

Teren. Adelp.

Vxorem duxi , libertatem perdididi.

Plutarch. de Educat. Lib. in fin.

Danda est opera ut, qui voluptatibus nimis dediti sunt, & repre-

hensionibus minus obtemperantes, matrimonio devinciantur, quod tutissimum juventutis vinculum est.

D

Fy! die

DEn salamander fuyght spijs' uyt de lucht en winden,
 Den crekel weet fijn aes, int nat des daus, te vinden;
 Damp van taback maet-roos en vreught, en voetsel gheeft,
 Den hovelinck, voor al, niet dan van roock en leeft:
 Roock is der Princen gunst, als roock coomt op-gheresen,
 En wafemt door de lucht, het schijnt wat vreemts te wesen:
 Maer alsment wel door-tast, dan ist niet dat het schijnt,
 Roock, en der Princen gunst, rijst haest, en haest verdwijnt.

Aula vapor levis est, fumi venduntur in aulâ.

S*Tellio semper hians ventis nutritur, & aurâ;*
Colligit è liquido rore cicada cibum:
Ore trahit fumum tabaci, quem naribus efflat,
Nauta, procellosum dum mare lintre fecat.
Aula vapore suis alimenta clientibus affert,
O miseros! procerum futilis umbra, favor.
Aula vale, mihi caula placet, nemorumque recessus;
Cultor ego hîc sanctę rusticitatis ero.

Mieux mestier, qu'Espreuiet.

LE matelot est gay, quand du tabacq peut prendre;
 Et le fumeux broillard attire jusqu'au cœur:
 De l'air se resiouit, & paist la salamandre,
 Pour tous le courtifan ne vit que de vapeur.

AVLA,

Seneca Thyes.

STet quicumque volet,
Aula culmine lubrico,
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco
Leni perfruar otio,
Nullis nota quiritibus

*A*Etas par tacitum fluat.

Lips. lib. 3. Civil. Doct. ex Tacit. 3. Annal.

Ancipitem omnem potentiam in
aulâ esse, multi ibi speciem ma-
gis in amicitia principis, quam vim
retinent.

D 2

Dvvanck

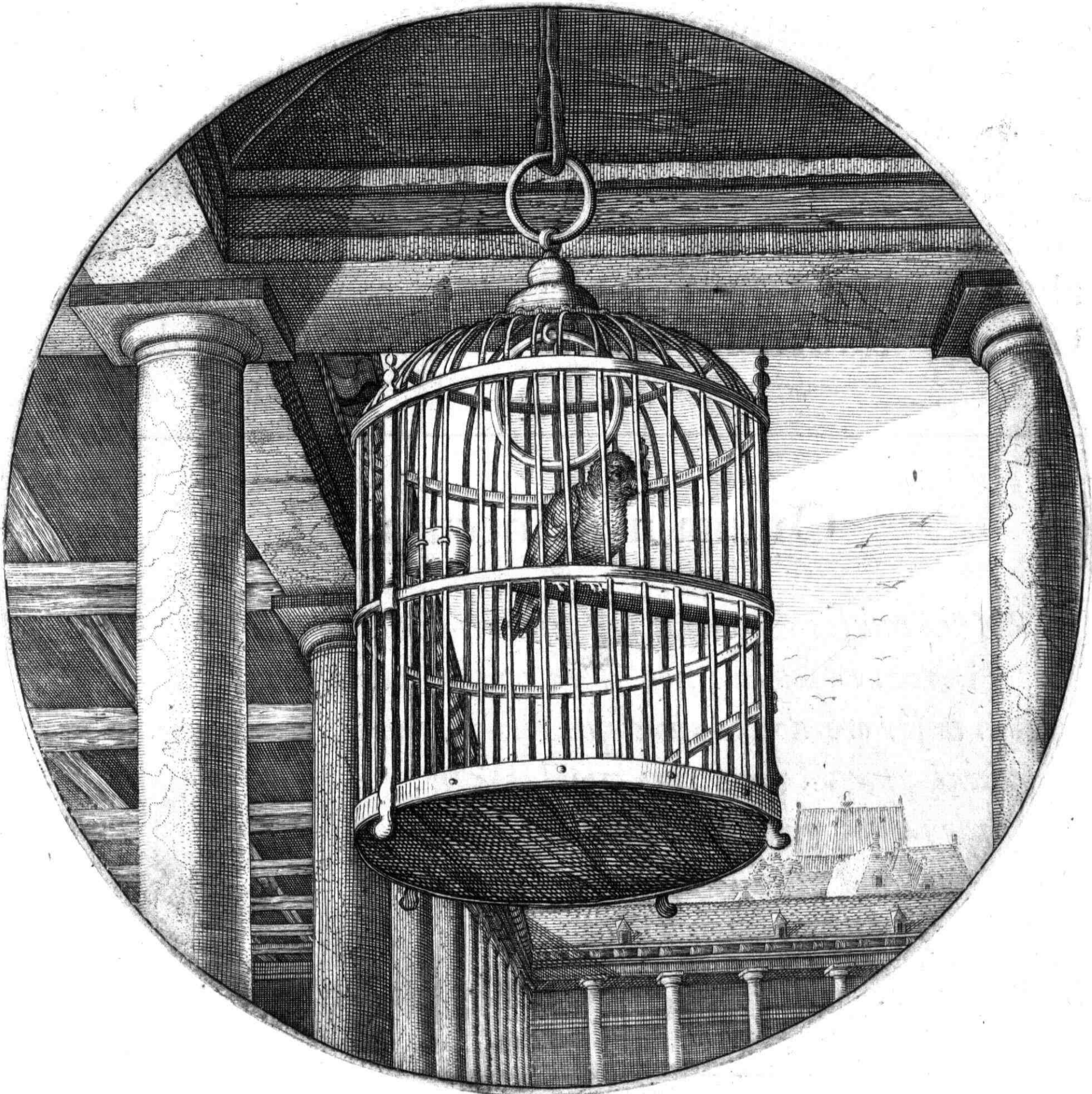
DE papegay en sou van menschen tael niet weten,
 Noch, uyt eens princen hant, de lekker beetjens eten,
 Oock niet het vorst'lijck hof en hoogh-verwelfde sael
 Verheughen door haer sanck, doen clincken door haer tael,
 Indien sy waer altijt int woeste wout ghebleven,
 En hadd' aldaer gheleyt, een vry, maer beestich, leven.
 Die met een hoogh ghemoet souckt eer, en tracht na staet,
 Begeve sick in dwanck, en wulpsche vryheyt laet.

Magistra virtutis, disciplina.

S*I foret in silvis per devia rura vagatus,
 Nec caveâ viridis clausa fuisset avis;
 Non, regum conviva dapes, non ore falernum
 Gustet, & aurato non recubet thalamo:
 Nec lepidos daret ore sonos, nec amabile murmur,
 Nec domino posset dicere, Cæsar ave.
 Fræna det ingenio, juvenilibus imperet annis
 Optati ingreditur quisquis honoris iter.*

Pæur, grand inventeur.

S*I i'eusse mon plaisir suiuy au verd bocage,
 Ma langue n'eut i jamais parlé humain langage,
 Me voila bien appris par supporter tourment;
 Sans estre assoubiecty nul ne devient scavant.*

Hort. in
Art.
Poës.

Qui studet optatam cursu contingere metam
Multa tulit fecitque puer sudavit, & alsit,
Abstinuit Venere & Baccho. Qui pythia cantat
Tibicen didicit prius extimuitque magistrum.

Bernhar. Epist. 113.

O quàm compositum reddit omnem corporis statum, nec non & mentis habitum
disciplina. Cervicem submittit, ponit supercilia, componit vultum, ligat
oculos, cachinnos cohibet, moderatur linguam, frenat gulam, sedat iram, for-
mat incessum.

D 3

Als

Die in zijn boesem heeft, al wat hy heeft, begrepen;
 Geē storm bestormt zijn hart, geē zee maect hem benepen:
 Al reyst hy buytens slants, met onweer en ghedruys,
 Hy draeyt niet eens sijn oog na sijn verlaten huys:
 Hoe wel den nacht-dieff poocht sijn huys-muer te doorgraven,
 En of den moorder schoon int bosch hem na coomt draven,
 Hy blijft, hoet hem oock gaet, goets moets en onbevreesst:
 Geen dief berooft den mensch wiens schat leyt in den geest.

Omnia mea mecum.

O*Mnia qui secum portat sua, non vada falso
 Horreat in fluctu, non freta vasta tremat:
 Non tristi miser ore domos, molesque relictas
 Respiciat, parvâ dum rate vectus abit:
 Ingruat ense latro, grassentur ad ostia fures,
 Aut canit, aut placido membra sopore levat.
 O segura quies! ô paupertatis amicæ
 Commoda! felices qui tua dona colunt.*

Seurement va, qui rien n'a.

Tout ce que m'appertient tousiours chez moy ie porte,
 O joye, & ô bonheur de non vulgaire forte!
 Ce que le monde fuit, c'est ma fœlicité?
 O quel plaisir comprend vn' docte pauvreté.

OMNIA

Laert.

Monebat Anthistenes ea paranda
bona quæ cum naufragio enatent.

Sen. de Tranq.

Aut ego fallor, aut regnum est in-
ter avaros, circumscriptores, la-

trones, plagiaros, unum esse cui no-
ceri, cui eripi nihil possit. Habiliora
sunt corpora pusilla quæ in arma sua
contrahi possunt, quam quæ superfun-
duntur, & undique magnitudo sua
vulneribus objecit.

D 4

Liefde

WAts dit, weet-gierich hart? u eertijts lieve boecken
 Staen nu, verrot, vermot, bestoven inde hoecken,
 V leer-sucht heeft ghedaen, ghy drinckt niet meer
 den stroom

Van Castalis de beeck, maer legt als in een droom:
 Ick sie nu watter schort, Murena ginck door-gronden
 De diepten vande zee; nu leyt hy als ghebonden
 Ghetroffen vande son. Die liefdes strael verbrant
 Wijst boecken, les, en school, zijn ouden lust, van cant.

Colit otia saucius igni.

M*Agne natator ubi es? tu regna per invia ponti,
 Perque sinus vitrei marmoris ire soles:
 Nosse labor fuerat Delphinas, & horrida Cete,
 Quidquid & in vasto gurgite Doris alit:
 Nunc sine mente iaces, nunc pectora sole perustus
 Non potes a radijs solis abire domum.
 Si quis amore calet, consueta negotia cessant;
 Cedit acidalię Castalis vnda faci.*

d'Amour captif, devient oisif.

MOy, qui soulois souvent passer la mer a nage,
 Ne fays rien maintenant, qu' a mon soleil homage.
 L'amour est vn tyran; il veut le cœur entier,
 Par là tout amoureux, oublie son mestier.

COLIT

Virgil. **V**Ritur infælix Dido totâque vagatur
Vrbe furens , &c.

Idem.

Non ceptæ asurgunt turres , non arma Juventus
Exercet , portusque aut propugnacula bello
Tuta parant : pendent opera interrupta , minaque
Murorum ingentes aquataque mœnia cœlo.

E

Eens

HOe licht ontsteekt een licht dat lichter lay' eens brande!
 Die eens was licht van aert, hoe licht raect die in schande!
 Een doove cool ontfonckt , soo haest sy 't vier maer rijckt,
 Den tintel wert tot vier, door 't geen nau vier ghelijckt.
 Die eenich sijn ghebreck eerst onlangs is ontweken,
 Hoe haest verval't dien mensch weer tot sijn oude streken!
 De sonde dient vermij't; en al wat daer op treckt,
 Of, van een cleyne vonck, wert weer een vlam verweckt.

De facili natura recurrit.

A *usa vapore levi tremulis alludere flammis*
Fax extincta, novo protinus igne calet:
Pierijs fomes sua lumina reddit alumni,
Vix bene scintillam cum dedit ic̄ta silex.
In veterem flecti quàm cerea corda figuram!
Crimen in antiquum pectora sponte fluunt:
Dum veteris scintilla mali modo parva supersit,
Semper ad ingenium mens malesana redit.

En vertu novice, rechet bien tost en vice.

SI tu viens de chasser le vice de ton ame,
 O ne t'approche pas a ta vieille flame;
 Car, bien que t'estre esteint te semble ce flambeau,
 En l'appochant du feu, il brusle de nouveau.

Iuvenal. Satyr. 13.

• • • • • *Ad mores natura recurret
Damnatos, fixa & mutari nescia.*

Paul. in L. si vnus vers. Pactus ff. de Pact.
Res de facili redit ad suam naturam,

HEt aes lacht u wel toe, 't speck eten waer u leven,
 Maer ghy wilt in de val u selven niet begeven,
 Ghy hout u buyten schoots, en geeft u nergens bloot :
 Maer sonder groot gevaer en werter niemant groot.
 Gheen coren sonder hayr, gheen note sonder schellen,
 Soo yemant pluckt een roos, de prickels gaen hem quellen.
 Al die wat sonderlings, wat groots wel geerne wou,
 Wat staet hy slecht en fiet? de hant moest uyt de mou.

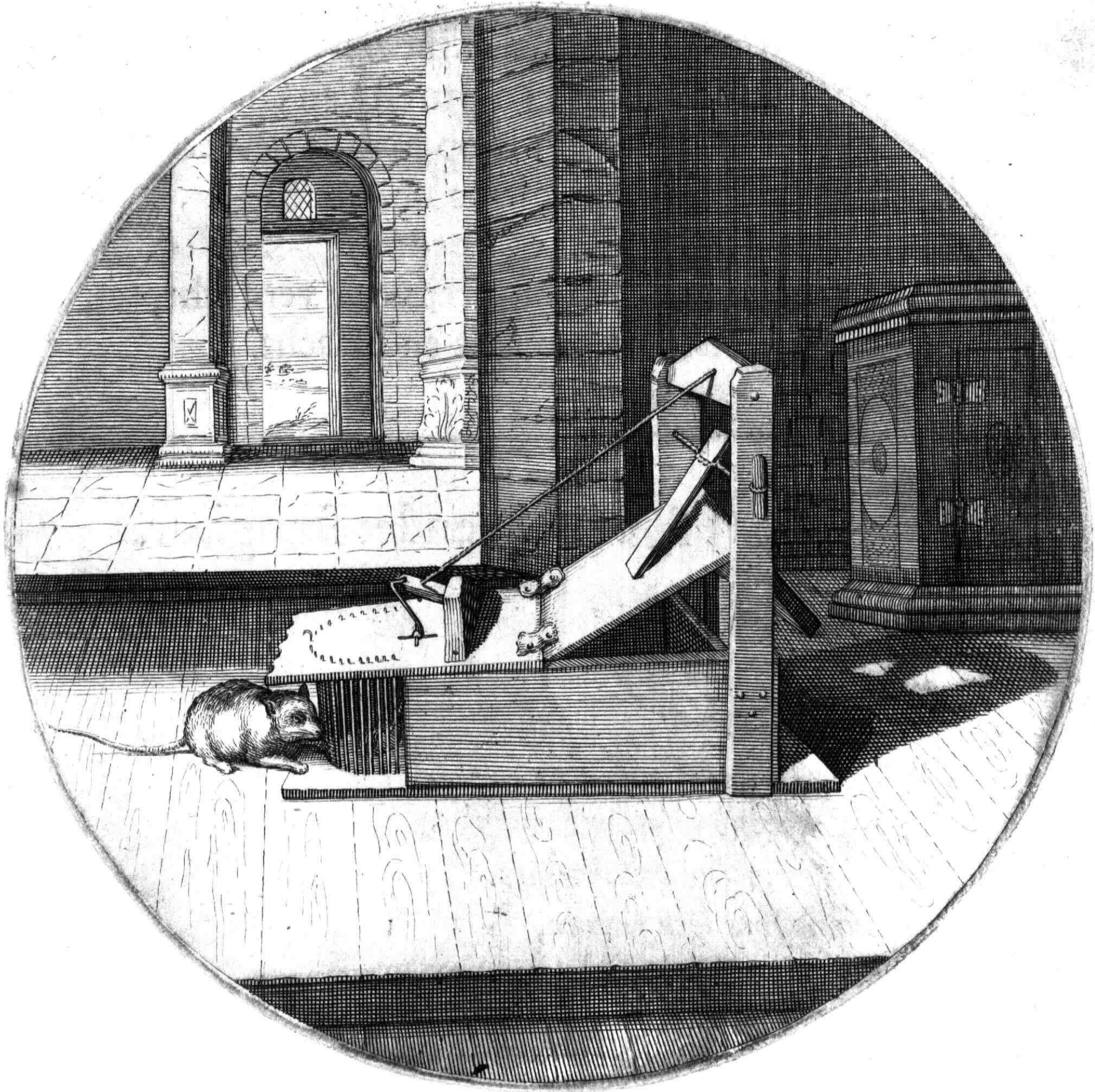
Aude aliquid.

E*Sca quidem placeat, sed te metus arcet ab escâ,
 Nempe latent blandis vincla propinqua cibis :
 Quid te vincla fugant? quid carceris impedit horror?
 Quem labor absterret, premia nulla manent.
 Grana latent paleis, dura nuce nucleus hæret;
 Et rosa tangenti pungit acuta manum.
 Qui facinus forti memorabile pectore versat,
 Audeat, ille nihil, qui nihil audet, habet.*

Jamais paresse, ne fit proüesse.

LE rat voyant le lard, souhaite de le prendre,
 Mais toutefois pourtant captif ne s'y veut rendre.
 Nul homme vient au bout de son contentement,
 Qui n'a premier souffert du mal & du tourment.

AVDE

Claudian. in Nup. Honor.

Non quisquam fruitur veris honoribus,
Hybleos latebris nec spoliat favos,
Si fronti caveat, si timeat rubos:
Armat spina rosas, mella tegunt apes.

Plaut.

Qui è nuce nucleum esse vult, nucem frangat, oportet.

E 3

Fr

DEn Os gaet achter ſtraet , verciert met rooſe cranſſen,
 De fleuyt en trommel gaet , de kinders om hem danſſen;
 Hy ſchuym-beckt inde wijn , en pruyſt van enckel vet,
 Maer denckt niet om de byl , die op hem is gewet:
 Eylaeys! den ſlagher volcht den gilt-os op ſijn hielen,
 Die ſal dat moedich beeft wel haeft doen neder-knielen.
 Let, vrienden, op u ſtuck, en houttet voor verdacht,
 Als eenich groot gheluck u troutelt en belacht.

Fortuna vitrea eſt, cum ſplendet frangitur.

S*ordidus aut ſæno nuper vel ſtramine taurus
 Cinctâ triumphali cornua fronde gerit,
 Et lavat effuſum palearia crassa falernum
 Et ſtrepit argutis tibia feſta ſonis:
 It pecus, & letis mugitibus æthera complet,
 Nec ſtringi cultros in ſua colla videt.
 Sit ſuſpecta tibi nimio ſors læta favore,
 Illa fovet multos, ut magis inde premat.*

En proſperité, n'y a ſeurté.

LE beuf, couvert des fleurs, ſe brave par la rue
 Au ſon du tabourin; mais le galant, qui tue,
 Va tout ioignant a luy. quand grand bonheur te rit,
 Cela te ſoit ſuſpect, car le malheur te ſuit.

Sen. 28. Epist.

AD omne fortuitum bonum suspi-
ciosi & pavidī stare debemus, &
fera, & piscis spe aliquā oblectante de-
cipitur: munera ista fortuna reputa-

Ovid. 4.
Pont. 3.

TV quoque fac timeas, &, quæ tibi lata videntur,
Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

mus? Insidia sunt.

Pet. Armil. Lib. 8.

Effusam sæpe letitiam tristes & ad-
versa res excipiunt.

E 4

Den

DEn rotz-steen, die ghy fiet, is't richtsnoer van ons leven,
Den noot-dwanck van ons doen, van God ons voorgheschreven:

Matroos, die met ghewelt, en nae sijn eyghen wensch,
Den rotz-steen trecken wil, dat is den dommen mensch.
Gods schickinghe staet vast, gheen mensch can die beweeghen,
Wat spertelt ghy, ô dwaes, wat worstelt ghy hier teghen?
Wort wijser, al die u hier in wel eer vergreept,
Die gaen wil, wert gheleyt: die niet en wil, ghesleept.

Adtrahens, abstrahor.

S*It fatalis apex, scopulus quem conspicias, hospes,
Esto tibi, parva navita puppis, homo:
Aspicias, ut vastam convellat homuncio caudem,
Inque levem satagat ducere saxa ratem;
Illa suo stant fixa loco, nec tracta sequuntur,
Qui trahit, interea se videt ipse trahi.
Fata reluctantes rapiunt, ducuntque sequentes;
Cedere qui non vult sponte, coactus abit.*

*A malheur et) encombrer,
Patience est le vray bouclier.*

Pourquoy ta foible main tirer ce rocq s'avance,
Qui toy & tout le tien, sans se mouvoir, essance?
Or, ton fatal destin apprens, homme, en ce rocq,
Lequel, tirer si veus, toy mesme auras le chocq.

Sen.
Oed. **F**atis agimur, cedite fatis:
Non sollicitæ possunt curæ
Mutare rati fœdera fusi,
Quidquid patimur mortale genus
Quidquid facimus, venit ex alto.

Seneca.
Necessitatis non aliud effugium est.
quàm velle, quod ipsa cogit.

MEn heeft ghemeynt, soo lang dit doosken bleef ghesloten,
 Dat fraeyheyt, sonder ent, hier binnen lagh ghegoten,
 Soo schoon waft int gesicht; maer, als het open ginck,
 Doen was den heelen schat niet anders als een vinck.
 Pier scheen een dapper man, eer dat hy hadd' ghesproken,
 Sijn zouteloos gheral heeft al sijn lof verbroken.
 Die niet te wijs en is, en niet wil schijnen geck,
 Die spreke niet te veel, soo heelt hy sijn ghebreck.

Silendo stolidus sapienti par est,

H*Ac, dum clausa fuit, sub pyxide mira latere
 Regalesque tegi quisque putavit opes;
 Mox, ut aperta fuit, spectacula ludicra vulgo
 Præbet, & è capsâ parua volavit avis.
 Dum silvit tua lingua, virum te, Basse, putavi,
 Testatur puerum te sine mente sonus.
 Qui loquitur, populo se præbuit ille videndum,
 Vel fatuus, presso dum filet ore, sapit.*

Sans langage, le fol est sage.

TOut semble bel & bon, quant ceste boite est close,
 Mais quant vn malotru ouverte la propose,
 Le ieu est tout gasté, le monde voit que c'est;
 Pour sage on tient le fol, si long temps qu'il se tait.

SILENDO

Martialis. **C**um te non nossem, dominum regemque vocavi:
Cum bene te novi, jam mihi Priscus eris.

Erasm. in Apot. Est aliqua sapientiae pars, silentio stultitiam tegere.

Alciat. ex
Graeco. **Q**uoniam tacet, haud quidquam differt sapientibus amens,
Stultitiae est index linguaque voxque sua.
Ergo premat labium, digitoque silentia signet,
Et sese pharium vertat in Harpocratem.

DEn desen vangt een visch, en schenter aen sijn handen,
 Den genen lachter om, en wetter op sijn tanden:
 Dit sietmen alle daegh. Den pieterman heeft dat,
 Hy is, of goet, of quaet, al nae hy wert ghevat.
 't Wel leven is een kunst, en dat niet van de minste,
 Dat quaet beleyt verbrot, brengt goeden raet tot winste:
 Een dinck heeft dien verrijckt, en genen uyt-gheput;
 Dat elck is even nae, is elck niet even nut.

Non omnibus, omnia.

P*ascitur ille cibo, depascitur iste veneno;
 Inque pari causa quod gemat, alter habet.
 Res eadem quare juvet hunc, cur troqueat illum
 Queritis; in causa est leva, vel apta manus:
 Apta manus festos & tristia vertit in usus,
 Ipsa vel evertit gaudia leva manus.
 Artis opus vita est, non omnibus omnia quadrant:
 Quod nocet huic, illi commoda sepe tulit.*

*Deux mendians a un huis,
 L'un a le blancq, & l'autre le bis.*

DEux touchent vn poisson, dont l'un est mis en rage,
 Et l'autre estant joly, s'en rit de bon courage.
 Tout n'est pas propre a tous; dont l'un faiet son profit
 Vn autre pert ses biens, & creve de despit.

NON

Theodoret.

NEquè ensis cadium causa est, sed
 is qui ense malè usus est, neque
 divitiæ & paupertas, aliaque vitæ prof-

peritates & adversitates reprehendi &
 accusari merentur, sed qui unoquoque
 eorum præter leges utuntur.

DE Outheyt maect ghewach van wonderbaer rivieren,
 Die met een soeten stroom door't zoute diep gaen swierē,
 Maer, of de zee al schoon speelt met het soete nat,
 Het een en deelt nochtans niet van des anders schat.
 Dus *houtmen* huydensdaechs (men macht wel houwen noemen
 Want yder *hout* zijn goet) wie can van liefde roemen
 Daer yemant, eermen trout, bespreekt zijn goet alleen?
 Fy! van bysonder goet daer't lichaem is ghemeen.

Corpora communia, sed non pecunia.

P*er latices, Neptune, tuos diffunditur amnis,
 Cui remanet totus, qui fuit ante, color:
 Mixta nec unda mari, mare nec miscetur in undis
 Fluminis, & proprius piscis utrique manet.
 Heus ubi sancta fides? ubi dulcia fœdera lecti?
 Utraque sepositas arca reservat opes:
 Corpora sunt nobis communia, lege iugali,
 Cum mihi te dederis, cur tua, Phylli, negas?*

Chacun son cas apart.

LE fleuve, que tu vois, bien par la mer se roule,
 Mais son eau, ny poisson, hors de son sein ne coule.
 Lors, quant les mariez ont mis leur biens apart,
 Ou est, dy foible Amour, ou est ton feu & dart?

Horat. Sat. 1. Lib. 1.

M*iraris cum tu argento post omnia ponas
Si tibi non praesto, quem non meraaris amorem.*

Plutarch. in Praecept. Matrim. ex vers. Amiot.

P*laton escrit que la cité est bien heu-
reuse ou on n'entend pas ces mots,*

*cela est mien, cela n'est pas mien,
mais ces paroles là doivent bien encore
plus estre bannies hors du mariage.*

F 4

Der

W At rechtmen daeg'lijckx aen in landen, dorpen, steden,
 Dat niet met al en sluyt! en soo ghy vraecht de reden,
 Men seyt, 'tis so 't gebruyck, en daer med' gaetet heen:
 Maer wat een slecht bescheet, welck een waenbacken reen!
 Moet dan een eerlijck man, niet anders als de honden,
 Iuyst pissen, al waer pis eens anders wert ghevonden?
 O dwaesheyt! die sich voecht naer ander luy ghebreck,
 Laet, aen een enckel stroo, sich binden, als een geck.

O Demens! ita servus homo est?

M *Uta quidem totam patrantur inepta per urbem,
 Cumque petis causam, mos iubet ista, ferunt.
 Annè igitur stolidi nos stringat opinio vulgi?
 Regula num vitæ factio plebis erit?
 Stamine sic fragili, vel stramine morio vinctus.
 Vab! sibi compedibus crura sonare putat.
 Serviles vilesque sumus: pro vincimur, imò
 Vincimur miseri, causaque nulla subest.*

Ce que me lie, c'est ma follie.

F Orce actes, que faisons, sont pleines de bestise,
 Demandez en raison, on vous les autorise
 Pas la costume, hélas! vn fantastique lien,
 Le fol se tient lié, & que le tient, n'est rien.

O DE

Sen. Epist. 51.

Non ego ambitiosus sum, sed nemo
 aliter Romæ potest vivere. Non ego
 sumptuosus, sed vrbs ipsa magnas im-
 pensas exigit. Non est meum vitiū quod
 iracundus sum, quod nondum constitui
 certum genus vitæ, adolescentia hæc
 facit. Quid nos decipimus?

Idem Epist. 58. in Fin.

Inter causas malorum nostrorum est,
 quod vivimus ad exempla nec ratione
 componimur, sed consuetudine abduci-
 mur. Quod pauci faciunt, nolumus imi-
 tari: quum plures facere cœperunt, quasi
 honestius sit quia frequentius sequimur,
 & recti apud nos locum tenet error, &c.

G

Konst

DE meeu is wel ('tis waer) in d'oester-schelp ghenepen,
 De vanck is goet, ick kent, de voghel is ghegrepen;
 Maer noch ist niet ghenough: de meeu stelt haer ter weer,
 Sy spertelt, slaet, en tiert; sy springt noch op en neer:
 Den oester wert ghesleurt; dies wert de vanck hem teghen,
 Sijn goet is hem een pack, hy staeter med' verlegghen.
 Schoon yemant, by gheluck, vol rijckdoms wert ghetast,
 Ghebreeckt hem goet beleyt, soo ist hem maer een last.

Fortunam citius reperias, quam retineas.

T*egminibus patulis jacet ingens littore concha,
 Dum petit hanc, rostrum pressa tenetur avis;
 Capta quidem premitur volucris, sed capta repugnat,
 Et salit, & pennis ostrea dura quatit:
 Concha, diu luctata, nequit retinere volucrum,
 Dumque fugit, clamat, præda molesta vale.
 Parta per incertos numerosa pecunia casus,
 Aut perit, aut onus est, ars nisi seruet opes.*

*Un fol ou beste | Mais bon mesnage
 Faiçt bien conqueste, | C'est faiçt du sage.*

Bien que l'oiseau, soit pris, ce non obstant le huistre
 N'en a que du travail, & n'en a nul honneur:
 Bien, par cas fortuit, acquis par vn belistre,
 Ne faiçt jamais du bien a son lourd acquereur.

Ovid.

Non minor est virtus, quam querere, parta tueri :
Casus inest illis, hic erit artis opus.

Sen. lib. 1. Epist. 2.

Immodica divitiæ sunt veluti ingentia
& enormia gubernacula, facilius mer-
gunt, quam regunt : cum habeant irri-
tam copiam, & noxiam nimietatem.

*Ghemeenlijck een vervvaende geck,
Straft in een ander sijn ghebreck.*

AL is de wet-steen plomp, en onbequaem tot snijden,
Soo wil hy even-wel aen 't mes gheen plompheyt lyden.
'T ghebreck, daer yemant selfs sich mede voelt besmet,
Is veel-tijts d'eerste stoff, daer hy sijn tant op wet.
Hoe wel weet menich mensch een yder 't sijn te gheven,
Die midd'ler-tijt niet eens let op sijn eyghen leven?
Maer, vrient, wat batet u, te maken yders staet,
Soo door u slecht beleyt, u huys verlooren gaet.

Peccans peccata corrigit,

C*Os acuit tritas, obtusior ipsa, secures,
Et redit a scabro splendidus axe chalybs.
Si quis in alterius sua crimina pectore sensit
Hei mihi! quàm sevas exerit ille manus?
Dum vitijs agitur, conuitia spargit in omnes
Zoylus, & crimen quod petit, intus habet.
Claude domi tua vota, foris quid cernis acutum?
Crede mihi, sibimet qui sapit, ille sapit.*

*Mets ta main en ton sein,
Et ne mesdiras a ton prochain.*

LA pierre que tu vois, agu le fer veut rendre;
Et iamais a trancher ne peut soy mesme apprendre.
Qui chastier pretend ès autres leur defaut,
Ses fautes redresser premierement luy faut.

PECCANS

Aurel. Vict. Histor. August.

Homines in vlciscendis vitijs, quibus
 ipsi vehementer indulgent, acres
 sunt.

Plaut.

Qui alterum incusat probri, se in-
 tueri oportet.

Horat. Serm.
 lib. 1. Sat. 3.

Cum tua pervideas oculis male lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum,
 Quam aut aquila aut serpens epidaurius.

GHy fiet het momme-tuych de cleyne guyts verjaghen,
 Om dat sy 't selfd' alleen maer van d'een sijd' en saghen,
 Maer al die dit ghespooock van d'ander sijd' oock sien,
 Die lachen met de gheen die soo becommert vlien.
 Soo haest den mensch yet vreemts bejagent in zijn saken,
 De broeck staet hem soo ront dat hy nau weet wat maecken,
 Het quaetste valt hem in ; maer die op als wel let,
 Vint dickwils maer een schim, daer door hy was ontset.

Pessimus interpret rerum, metus.

H*Orrendo pavidas hinc territat ore puellas,
 Inde cavo risum cortice larva movet.
 Deterior vero rerum succurrit imago,
 Et falsâ miseros anxietate premit :
 Auget homo proprios animo plerumquè dolores,
 Inque suam mens est ingeniosa necem.
 Eia age terribilem rebus, miser, abripe larvam,
 Ludicrus error erit , quod modo terror erat.*

De vaine crainte , injuste plainte.

LE masque , regardé au front du faux visage,
 Aux jdiots enfans abbat tout le courage,
 Mais qui voit l'autre bout, y trouve moins que rien,
 Nous n'aurons point du mal, si nous le prenons bien.

PESSIMVS

Seneca.

Adhibe rationem difficultatibus, possunt & dura molliri, & angusta laxari, & gravia scité ferentes minus premere.

Plutarch. in Mor.

Terror absentium rerum ipsâ novitate falso augetur, consuetudo autem & ratio efficit, ut ea, etiam quæ horrenda sunt naturâ, terrendi vim amittant.

En waterlansche Trijn sat laest ajuyn en schelde,
 En claechde , dat de lucht haer ooghen seer ontstelde,
 En rechts te voor (sey sy) heb icker me ghespeelt,
 En doen ter tijt en heeft dit dinck my niet verveelt.
 Dus gaetet , lieve moer (ginck Fijntje daer op segghen)
 Met dese , die soo haest haer spillen 't samen legghen,
 'T is goet soo lang' men vryt , maer 't roccken is nau uyt,
 Een reuck daer 't oog aff loopt verneemtmen van de bruyt.

Dos est vxoria lites.

V*Estibus indutum nil cape nocebit ocellis,
 Tegmina tollenti fletibus ora fluunt.
 Cape quod est nobis , teneris hoc vxor ephæbis;
 Cum verbis agitur , tum bene constat amor:
 Intret Hymen thalamos , sit zona soluta puellæ;
 Ibit demissis vir novus auriculis.
 Mira vides , vxor quem nunc iubet esse maritum,
 Vah! puer est, sed vir, cum puer esset , erat.*

Après la feste , on grate la teste.

L'Oignon lors faict pleurer , quant on le deshabille,
 Lors quant vn iouvenceau espouse belle fille
 Pour assouvir le feu de ses brutaux amours,
 Pour quelques bonnes nuicts a force mauvais iours.

Sen. O&t.

Iuuenilis ardor impetu primo furit,
Languescit idem facile, nec durat diu
In Venere turpi; ceu levis flammæ vapor.

Ovid. lib. 2. de Remed. Amor.

Turpe vir & mulier, juncti modo,
protinus hostes.

Arist. lib. 2. Rhet.

Iuvenes ex corporeis voluptatibus, ve-
nereis potissimū dediti, earumque im-
potentes sunt, & inconstantes; resq; quas
concupiverunt, fastidiunt: Valde concu-
piscunt, sed protinus conquiescunt; quia
acutas habent voluptates, non longas, ut
agrotantium fames, & sitis.

H

Werwaerts

En wispeltuerich hart, 't welck draeyt naer yder blasen,
 Dat machmen (ick bekent) wel stellen by de dwafen;
 Maer die, steech als een muyl, gaet horten teghen God,
 Verschilt van d'eerste feyl, soo veel als dul, van sot.
 Maeckt van den noot een deucht, ten helpt geen teghenstreven:
 Waer ons den hemel drijft, daer moetmen henen sweven,
 Ghevouchelijck te zijn, naer Godes hant ons leyt,
 Al ist verandering', het is ghestadicheyt.

Quo nos numen agit.

P*erpetuò varians mens est inimica quieti,
 Sint procul in gyrum quos levis aura rapit.
 At nunquam varians mens est inimica saluti,
 Ab valeant, quibus est pectore nata silex.
 Mutandum est cum fata jubent, quid stulte laceßis
 Astra? giganteus quò tibi fastus abit?
 Quo te cunque polus vocat, hâc, mortalis, eundum est,
 Vertere consilium, nec levis esse, potes.*

*Changer propos est du vray sage
 En temps & lieu le droit usage.*

Atous les accidens le sage cœur se trouffe,
 Allons, amys, allons, ou que le ciel nous pouffe:
 L'opiniastre cœur n'est que facheux tourment,
 On peut changer d'advys & demeurer constant.

Terent. Hec.

Istud est sapere, qui ubicunque opus sit, animum possis flectere.

Virgil.

Nate Deâ quo fata trahunt retrahuntque sequamur.

Plut. in Lacon.

Leotychilas a quodam, quasi minus constans esset notatus, mutor, inquit, sed pro temporum ratione, non ut vos. Prudentis enim est, pro re natâ mutare consilia: sine causâ autem subinde alium fieri inconstantia vitium est.

H 2

Souckers

ALS 't fret 't verborghen wilt gehaelt heeft uytter eerden,
 Een die'r niet toe en doet, gaet het conijn aenveerden.
 Den Alchymist ('tis waer) heeft ons veel goets ontdeckt,
 Maer wie van hen wort rijck, van 't voordeel dat hy treckt?
 Hy blaest, en raest altijt, doch sijn bestoven keuken,
 Al roockse dach en nacht, gheeft niet dan vjse reuken:
 Den man verstooct sijn brouck, het wijf verblaest haer keurs,
 Een ander heeft het nut, en hy de leghe beurs.

Artis tristissima janua.

D*Um cogit viverra feras exire latebris,
 Mox aliquis praedam, qui nihil egit, habet.
 Ingenio penetras inq̄ per viscera terre,
 Dum malè quaerendo, Chymice, perdis opes;
 Multa quidem nobis non contemnenda dedisti,
 At, miser, hoc nunquam, quod tibi quaeris, habes:
 Igne licet caleat, caret, ah! nidore culina;
 Pyxida tu vacuam, cetera vulgus habet.*

D'invention neuve, point de gain a qui la treuve.

QVe sert croupir par tous entrailles de la terre,
 Et faire tous les iours aux mineraux la guerre?
 Ou rien ne trouveras, ou n'auras point de gain;
 Vn autre a le profit, & tu la vuide main.

ARTIVM

Mart. Delrio. Disquis. Mag. lib. 1. cap. 5.

Artem Chymicam, quæ medicina
adminiculatur, sanè laudo, & ve-
neror, ut physiologiæ factum præstantis-
simum: inventricem auri potabilis: spi-
ritus enim subtilissimos ex metallis, plan-
tis, gemmisq; educens, quo subtiliora hoc
puriora; & quo puriora, hoc efficaciora re-

media præbet, &c. Interea tamen hæc ars
non convenit nisi opulentissimis; multi e-
nim hac arte depauperantur, & in cau-
sâ sunt ut uxores & liberi cogantur in-
digno questu se sustentare, idque vel ipsi
chymici scriptores testantur: nam Geber
nō ergo, inquit, hæc scientia egēti & pau-
peri convenit, sed potius est illis inimica.

WEl maecht ! u warme hant maect dat dees puyt dus
 cranck is,
 En 'tis de rechte streec, die huysen daechs in swanck is,
 Ghy biet aen d'arme vorsch u vrientschap, soo het lchijnt,
 Maer laes ! ghy touftse soo , dat' in u hant verdwijnt.
 Geen vier brant sonder roock, gheen huys valt sonder craken,
 Den hont bast eer hy bijt : merckt hoet de menschen maken,
 Hun lach is dreyghement : door heusheynt stortmen bloet,
 Int groeten, schuyt een vloeck ; wie can zijn op sijn hoed' ?

Inimicus amicum cum simulat, inimicissimus est.

V*Na fovetque necatque manus, num virginis hoc est?
 Perfida sit, fidei que modo pignus erat?
 Prævia sunt flamme, sunt prævia signa ruine,
 Ante nec offendit, quam latret, ore canis:
 At perimit, dum mulcet homo, ridendo minatur;
 Blanda salutantis dextera, virus habet.
 Quis vigil, aut sapiens humana pericula vitet,
 Cum nullam hic faciant prævia signa fidem?*

Le pire tour, soubz pretext d'amour.

CRuelle doucement tu couves la grenouille,
 Mais ceste traistre main d'un meurtre, las ! te souille.
 O l'homme malrusé ! en tout qu'il faict il ment,
 Menace quand il rit, & tue en caressant.

Plin. lib. 31. cap 2.

Periculosiores sunt fontes, qui lym-
pidis aquis blandientes, oculis tamen
pernitiam afferunt: minus formidandi
qui ipsâ specie testantur aquas esse fu-
giendas: ita difficilius vitantur mala
que boni prætextu fallunt.

Diog. Laert

Nulle sunt occultiores insidiæ, quam
hæ que latent in simulatione officij,
aut in aliquo necessitudinis nomine.
Nam eum qui palàm est adversarius,
facile cavendo vitare potes. Troianus
equus ideò fefellit, quia formam Miner-
va mentitus est.

H 4

T dele

HEt wilt-braet dat ick jaech, vervolg' ick met verlanghen,
 En dencke staech, daer med', daer med' heb ickt gevangen,
 Daer med', daer med' ist mijn : ick sie't als voor my staen;
 Ick hygh', ick happ', ick hoop', ick hebbet, 'tis ghedaen.
 Dit dunckt my telcken weer, maer, alst coomt op het grijpen,
 Dan ist een hant vol wints, dan zijnt al leure-pijpen :
 'K fiet nu, 'k heb te vergheefs, mijn tijt, mijn goet, verquist,
 Ick meynd', ick haddet Al, maer fiet ! 'tis *al-ghemist*.

Spes chymica, vigilantis somnium.

D*Um volucrem sequitur, dum spe iam devorat escam,*
Dum canis in prædam feruidus ore ruit,
Gutturum latrantis, nil tale timentia, fallit,
Seque paludoso gurgite mergit anas :
Ergo miser, prædam studio qui captat inani,
Ora refert solis plena molossus aquis.
Sit canis hîc, si etâ sub imagine, chymicus, hospes,
Spes cui semper adest, res cui semper abest.

Il y à difference, entre espoir et avoir.

LE chien qui semble avoir pris le canard a nage,
 Le voit aller au fond, plein de despit & rage;
 Pendant que l'Alchymiste espere tout avoir,
 Helas ! rien ne retient qu'un fol & vain espoir.

Cicero 3. de Orat.

O fallacem hominum spem, fragi-
lemque fortunam! & inanes no-
stras contentiones! quæ in medio spacio
sepe franguntur & corruunt; & ante in
ipso portu obruuntur, quam portum
contingere potuerunt.

Francis. Guicciard. Hist. lib. 4.

Plerumque hominum proprium est,
quod ratione difficile cognoscunt, id
sibi cupiditate & spe facile fingere.

J

Gheen

WAnneer eē versche roos haer blaykens gaet ontluycken,
 De biekens, cleyn en groot, het coomter al in duycken;
 Maer als haer purper-root verslentst daer henē sijght,
 Dan staetse daer alleen, en gheen besouck en krijght.
 Wanneer een stadt of Staet vervalt, en gaet beswijcken,
 (Een mensch heeft sijnen tijt, soo doen oock selfs de Rijcken)
 Een yder wijckter af, die haer wel eer verkoos,
 Vrient, soo ghy honich souckt, vlieght na de versche roos.

In caducum parietem non inclinandum.

A*rcanas procerum technas, & principis artes,
 Furaque regnandi nosse putantur apes:
 Floribus hæ nitidis, violisque recentibus herent,
 Languida si qua rosa est, incommitata jacet.
 (Sceptra superba labant, sunt et) sua funera regnis,
 Non homini tantum stat sua fixa dies.)
 Quid tibi cum miseris? fœlicia fœdera quere;
 Languida, crede mihi, nil rosa mellis habet.*

De rose flestrie nul se soucie.

LA rosē qui ià chet, la mouche à miel ne touche;
 Mais la gaillarde fleur baisotte de sa bouche;
 Voila vn traiet d'estat: l'abeille nous apprend
 Que ioindre ne se faut au prince declinant.

Lucan. lib. 8.

• • • • *Fatis accede , deisque ;
Et cole felices , miseros fuge.*

Lips. Civil. Doct. lib. 6.

Socios legi suadeam qui utibiles &
viribus , & loci opportunitate , esse
possint : nam infirmis aut miseris quid
te jungas ?

Als 't conincxken met vlijt ontrent de Nyfische stranden,
 Bedient den crocodil en peutert hem sijn tanden,
 Wat meendy dat het fouckt des crocodils ghemack?
 Neen, 't heeft wat anders voor; het vult sijn eyghen sack.
 Veel roupter hoogh en luyt, *Diane van Ephesen,*
 Maer, soo ghy't wel door-siet, het sal wat anders wesen.
 Neemt hier op u ghemerck: die slockt ghelijck een struys,
 En sorgt niet voor 't ghemeen, maer voor sijn eygen huys.

Publica prætexuntur, privata curantur.

A *Egipti cum pinguis ager, tibi bellua Nili,
 Nilus & ipse pater prandia bina dedit,
 Regulus ut dentes curet tibi, guttura lustrat;
 Scilicet: at saturo ventre recedit avis.
 Fana licet jaëtet Demetrius alta Diana *,
 Nil nisi privatas pectore versat opes.
 Res agis ipse tuas, bone vir, dum publica tractas,
 Idque patet, redeas cum gravis ere domum.*

* Actor. 19. 35.

A la court du roy, chacun pour soy.

RObijn faict grand devoir, tout pour la republique,
 Ainsi le dit il, mais remarquez sa pratique,
 Vous trouverez en fin qu'il soit vn vray Trochil,
 Lequel s'est engraissey servant au crocodil.

NON

Lips. de Const. lib. 1.

Vidimus agrestes saepe trepidare, & concurrere, & vota facere, cum calamitas ingruit aut tempestas; sed tu, cum deservijt, eosdem se voca & examina, reperies unumquemque timuisse duntaxat segeti & agellulo suo (& infra)

Mundus universus exercet histrioniam (ait Arbiter) comœdiam, ô boni, luditis, & velati personâ patriæ rem privatam curatis.

Mich. Montagn.

Quelque personnage que l'homme joue, il ioue tousiours le sien parmy.

J 3

Het

DEn egel, als een cloot , leyt cort in een ghedronghen,
 Maer laet een open hol ; de muys coomt aen-gesprongen,
 En huppelt op en neer ontrent des eghels lijf ;
 Het schalcke dier leyt stiel, al waeret doot en stijf.
 Al wat de muys oock doet , men sietet niet beweghen,
 Maer cruypt de muys int hol , dan nijptets' eerst ter deghen.
 Een schalckaert lijt, en mijt; tot dat hy crijght gheloof,
 En raectt hy dan ter slaeghs , soo maectt hy't al ten roof.

Parua patitur, vt magnis potiatur.

F*It globus, inque globi medio caput abdit echinus,
 Et vaser in paruum contrahit ora specum:
 Tegmina mus spinosa, peti se nescius, ambit;
 Et vagus impunem fertque refertque gradum;
 At cecas ineat latebras, et, non sua, lustra;
 Tum demum in predam promptus echinus erit.
 Vt fallat tunc, cum pretium putat esse laboris,
 Prestruit in paruis fraus sibi magna fidem.*

Supporter peu , pour emporter tout.

QVant l'herisson les sauts de la soury supporte,
 Ce n'est, que pour ouvrir a ses desseins la porte.
 Au fin regard, quitant de son droit quelque bout,
 Jamais ne fie, car c'est pour ravir le tout.

PARVA

Perf Satyr. 5.

Pelliculam veterem retines, & fronte politus,
Abstruso rapidam gestas sub pectore vulpem.

Livius.

Fraus in parvis fidem sibi praestruit, ut, cum opera pretium est, cum mercede
magnâ fallat.

ALs 'tyfer leyt, en gloeyt, int midden vande colen,
 Bevochten van de vlam, en onder 't vier verholten;
 Dan buychtment soomen wil: maer soo ghy't lest int nat,
 Strax heeftet, met ghewin, sijn hardicheyt hervat.
 Hoe dwee is ons 'tghemoet als druck en pijn ons pranghen!
 Neemt God sijn roede wech, wy gaen ons oude ganghen:
 De weelde leyt ons heen tot onsen eersten staet,
 Des menschen ziel is wel, alst hem niet wel en gaet.

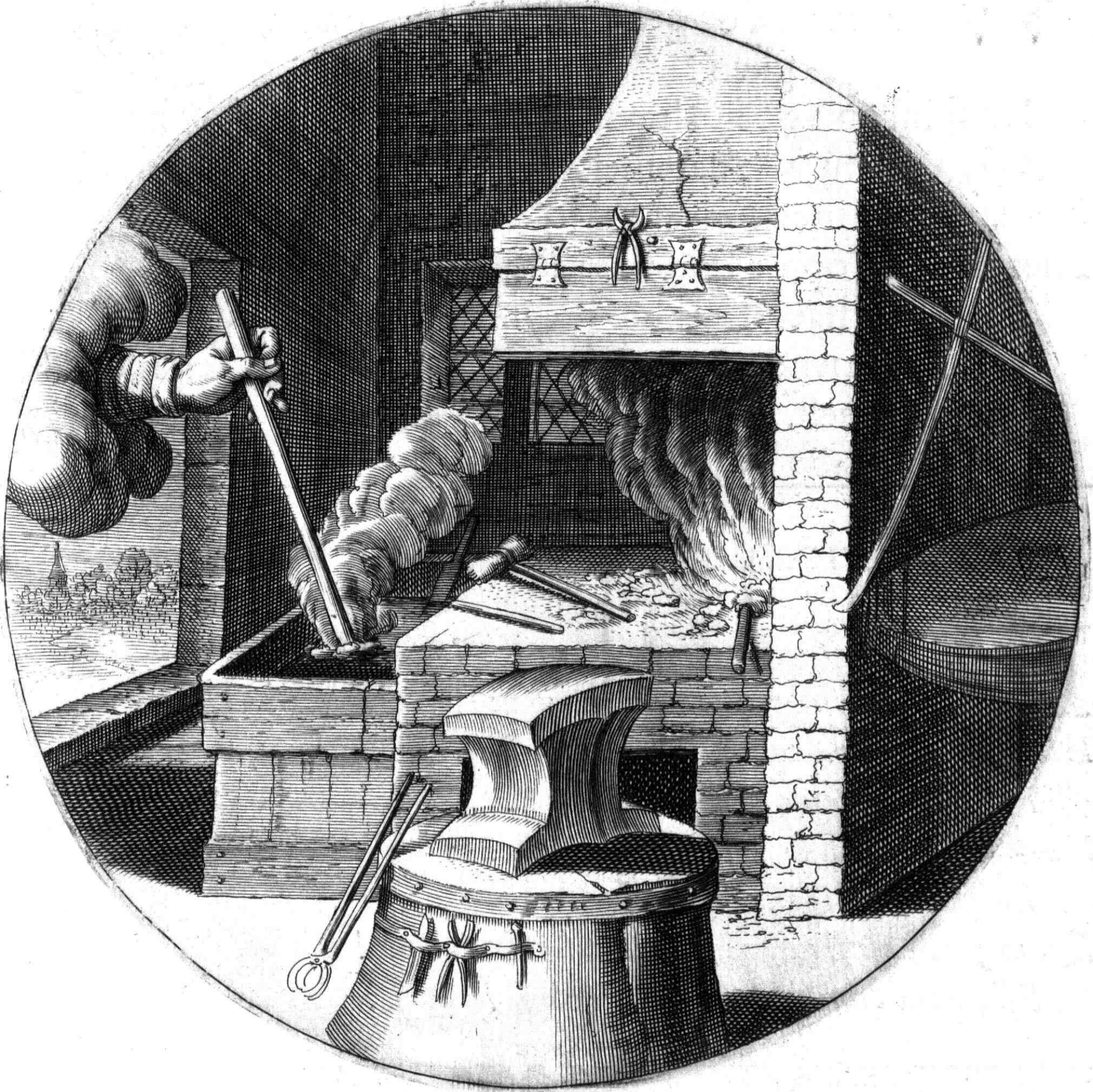
Superba foelicitas.

Sunt humiles animi rebus plerumque sub arctis,
 Et rigidos mores fata sinistra fugant:
 Res ut leta redit, mens ebria surgit in altum:
 Optima sors homini pessima corda facit.
 Anne vides? chalybis mitescit in igne metallum,
 Dum fornax rapidis follibus aeta gemit:
 At faber hunc tollatque foco, mergatque sub undas;
 Maior erit subito, quam fuit ante, rigor.

L'office & la somme, monstrent quel soit l'homme.

LE fer est doux au feu, mais hors de la fornaisé
 S'endurcit de-rechef. Quant l'homme est en defaisé,
 Le voilà tout mollet; mais retrouvant son heur,
 Tu le verras soudain tout esleué de cœur.

SVPERBA

Virg.

Nescia mens hominum fati sortisque futura
Et servare modum rebus sublata secundis.

Terent. Heautont.

Nam in metu esse hunc, illi est utile.

K

Die

Wie sou de cleyne spin doch eenich leet aenbringhen?
 Wat soud' de groote slang' door haer vergif niet dwin-
 ghen?

De spincop velt nochtans de slang wel doot daer heen;
 Ghy vraecht, hoe dat gheschiet: aen-hoort doch eens de reen.
 De slang leyt inde son en luyert, op den acker,
 Niet passend' op de spin: de spinne clouck en wacker
 Treft met haer strael het breyn van 't sorgheloose beest,
 Vreest, Vrienden, voor een mensch, die niet een mensch en
 vreest.

Periculum venit, cum contemnitur.

I*mbelli noceat cui mollis araneus ictu?
 Et quis non rigido tactus ab angue cadat?
 Huic tamen incumbens victrix dominatur arachne,
 Et vastum tenui perforat ense caput.
 Vnde fit, ut coluber parvo cadat ictus ab hoste?
 Languerat serpens, et vigil hostis erat.
 Quam facile est struere insidias nil tale timenti!
 Est, quod ei metuas, cui metus omnis abest.*

Crains ton ennemy, bien que petit.

L'Araigne, bien que soit foible & petite beste,
 Rompt neantmoins par fois au grand serpent la teste,
 Qui ne redoute rien, est aisement atteint,
 Crains pour vn tel, Amy, qui rien iamaïs ne craint.

Iuvenal. Sat. 6.

NVnc patimur longæ pacis mala, *seuior armis*
Luxuria incubuit, victumque ulciscitur orbem.

Seneca Agam.

Victor timere quid potest? quod non timet.

Baud. Differt. de Induc.

Nlli facilius opprimuntur, *quam qui nihil timent,*
Et imparati sunt ad resistendum.

K 2

Oordeelt

SOo daer een plompaert quaem, en sagh dees nette dieren
 Met constich naelde-werck het linnen douck vercierem,
 Hy souder strax in slaen sijn zouteloosen beck,
 En roupen overluyt; ghewis de meyt is geck.
 Want meynt, nadien hy maer alleen fiet op het steken,
 Niet op den draet die volght, dat sy den douck wil breken.
 Elck die van schamper jock sijn saken wil bevrien,
 Een half-voltrocken werck laet aen gheen gecken sien.

Ex fine, iudicium.

M*Ille foraminibus dum linthea virgo decorat,
 Filaque distinctis inserit ordinibus;
 Rusticus ista videns, vah stulta puellula! clamat,
 Candida ferratâ linthea perdis acu.
 Vulnus ut infligat tetricâ cum fronte notâris,
 Vulneris auxilium, rustice, nonne vides?
 Materiam fatuo risus dedit ille popello,
 Qui, cui summa manus deficit, edit opus.*

Ne reprens, ce que n'entents.

LOrs quant Margot piquoit le drap de son esguille,
 Damætas luy cria! que tu es sotte fille,
 D'ainsi gaster le drap: car il ne scait que c'est,
 Ne montre pas au fol vn œuvre my-par-faict.

L. 24. ff. de ll.

Incivile est nisi totâ lege perspectâ , unâ aliquâ particulâ
 Lejus propositâ , iudicare vel respondere.

C. Majores de Baptism!

Non debet separari cauda a capite.

WErpt aen den hont een stuck , hy salt terstont op-rapen,
 En flockent in sijn lijf, en naer een ander gapen :
 Hy proeft niet eens hoe't smaect, ten glijt maer door
 sijn keel,

Hy loert altijd na meer , al coomter noch soo veel.
 Vreck , onversaed'lijck hart , wat goets doen u dijn schatten,
 Mits ghy staeck besich zijt om na wat nieuws te vatten?
 Elck die na vers ghewin gheduerich snackt , en haect,
 Van dat ghewonnen is , niet soets met al en smaect.

Ad nova semper hians.

I*eiuno dominus cerealia frustra moloſſo
 Objicit , hic avido devorat ore cibum ;
 Et stat hians , aliamque oculos intendit in offam,
 Semper & acceptis uberiora petit.
 Nos molitur idem ; nam si cui numine dextro
 Eveniant nummi , praedia , census , agri,
 Omnia conduntur , petitur nova praeda , futuri
 Sic desiderio prodiga vita perit.*

Plusieurs ont trop , nul n'a assez.

QVel bien peut avenir a la chiche avarice ?
 Tout , n'est pour assouvir , mais pour nourrir le vice.
 Lette au chien affame , soit tant friant morceau,
 Il gloute sans mascher , & cherche du nouveau.

Martial. lib. 12. Epig.

Habet Africanus millies, & tamen captat,
Fortuna multis nimis dat, nulli satis.

Sen. lib. 1. Epist. 2.

Quid refert quantum illi in arca,
quantum in horreis jaceat? si alie-
no inhiet, si non quæsitæ, sed quærenda

computet, non enim qui parum habet,
sed qui plus petit, pauper est.

Gregor. in Moral.

Ars magna est, satiari.

K 4

VVijdt

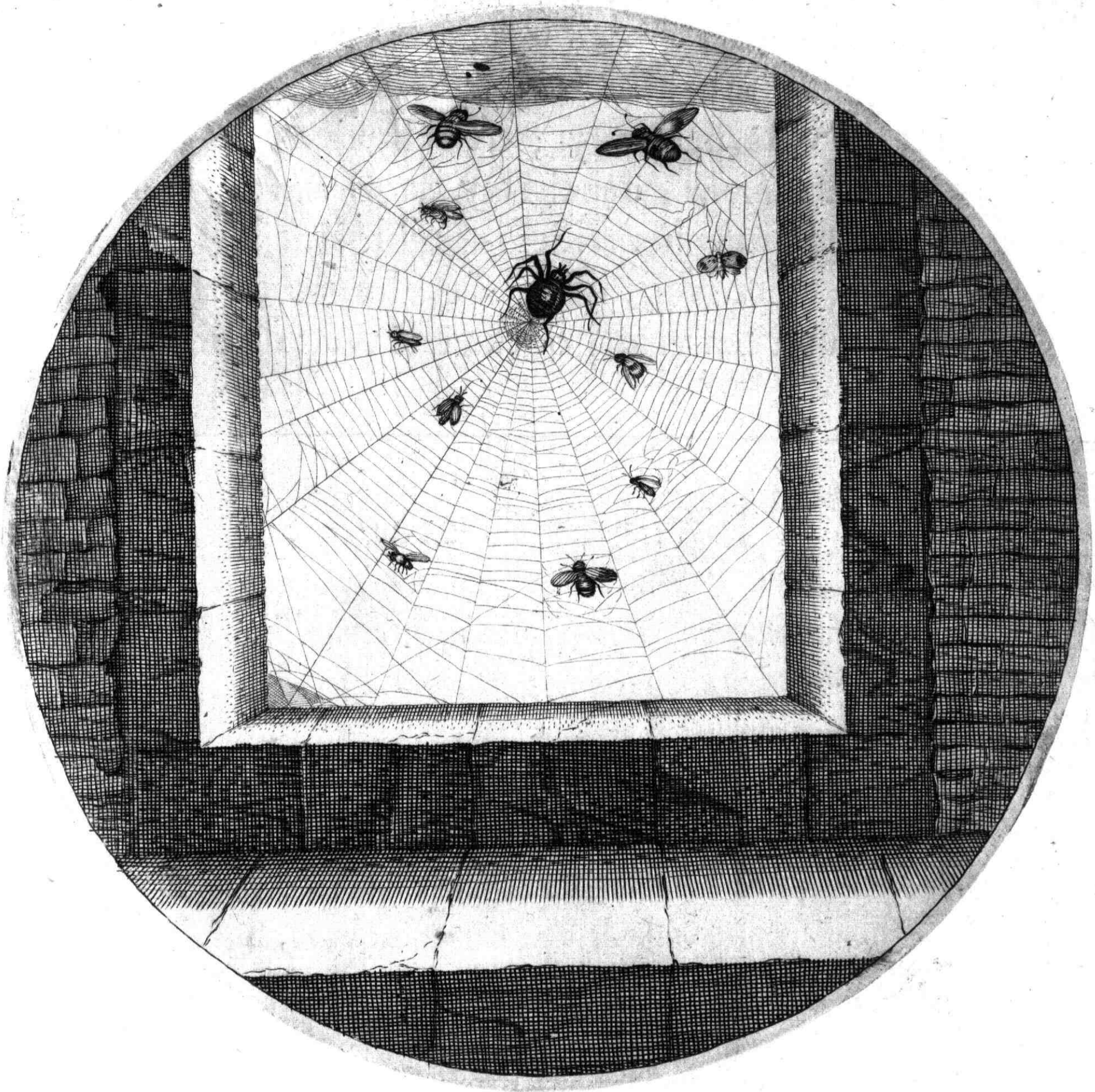
WAnneer de spin int ront spreyt uyt haer broose netten,
 En gaet haer vliech-getou gansch wijt en breet uytsetté,
 Hier sviert een horfel in, daer vliecht een vogel deur,
 En elders valt een steen, en maect noch grooter schein;
 Daer is staech dit off dat ghebroken off ghereten,
 En midd'ler tijt ontgaen de vlieghen deur de spleten.
 Al die van ongheval en druck wil zijn bevrijt,
 Die matighe sijn net, en spannet niet te wijt.

In vulnus maiora patent.

D*Um laxos gracili pede tendit aranea caeses,*
Et nimium latè futile pandit opus;
Aut laqueos tectò lapsi rupère lapilli,
Aut citò præteriens retia findit avis,
Et modò crabo plagis, modò turbidus ingruit auster,
Sic aliquâ semper parte lacuna patet.
Armamenta suæ nimium qui pandere sortis
Aggreditur, semper quo feriatur habet.

Qui trop embrasse, peu estraint.

L'Araigne largement va ses fillets estendre,
 Mais voila dechirez ses lacqs, au lieu de prendre.
 Qui, haut en ses desseins, ses rets trop a ouvert,
 En s'ouvrant au malheur, au lieu de gain il perd.

Senec. Agamem.

Corpora morbis
Majora patent,
Et dum in pastus
Armenta vagos
Vilia currunt,

Placet in vulnus
Maxima cervix.
Modicis rebus
Longius ævum est.

Seneca de Tranq.

Qui multa agit sæpe fortuna potesta-
tem sui facit, cogenda in arctum
res sunt, ut tela in vanum cadant. An-
gustanda sunt patrimonia nostra, ut mi-
nus ad injurias fortune simus expositi.
Magna armamenta pendentibus multa
ingruant necesse est.

L

Wt de

V dochter , soo ghy segt , neemt dickwils haer ghenuchte
 In eyers uyt te broen , en seyt dan , voor een cluchte,
 Siet vader, dit's mijn kint , hier ben ick moeder van:
 Ghy vraeght wat dit beduyt ; u dochter wil een man.
 Let vry wel op dat *broen* , denckt om dat *moeder noemen* ,
 Het een' is enckel hitt' , het ander is verbloemen
 Van , ick en weet wat , lust. Wel , hout u dochter uyt,
 Off seker 'twert een vrou , oock eerse wert de bruyt.

Ex signis futura.

O *Va fovet volucrum , tenerisque inserta papillis*
Lydia bombycum semina parva gerit :
Hinc veniunt foetus , hinc se vocat illa parentem,
Hei mihi ! ludendo nomina vera petit :
Re cupit esse parens , quæ matris imagine gaudet.
Si sapis , ô pater , hæc signa reconde sinu :
Quin age , quemque voles habeat tua nata maritum,
Quem noles , generum vel dabit illa tibi.

Par les meurs cognoit-on les humeurs.

M Argot ayant au sein couvé vn œuf , fretille,
 En mere se nommant. Iean marie ta fille,
 Vn gendre , qui te plaist , bien tost te faut choisir ;
 Ou ta Margot prendra mary a son plaisir.

Lucret. **V**T bibere in somnis sitiens cum querit, & humor
 Non datur, ardorem in membris qui stinguere possit,
 Tum laticum simulacra petit, frustra que laborat.

Contr. 8. lib. 6.

A Pud. Senecam virgo vestalis, quia hunc versiculum scripsisset, Fœlices nuptæ!
 moriar, nisi nubere dulce est: incesti postulatur: & in eam sic dicitur: Fœlices nuptæ,
 cupientis est. Moriar nisi, affirmantis. Dulce est, quam expressa vox! quam ex
 imis visceribus emissa! Incesta est, etiam sine stupro, que stuprum cupit.

*Al setm' een puyt hoogh op een stoel,
Sy springt al vveder na de poel.*

TEr wijl den aep recht op , bycans met menschen schreden,
Ginck op de maet van 't spel heel deftich henen treden,
Wierp yemant by gheval wat noten in den hoop,
Den aep, met dat hy't fiet, tijd' haestlijck op de loop,
En oft den meester speet, en oft hem heeft verdrotten,
De sim loopt vanden dans , en grabbelt naer de noten.
Wat batet offmen schoon vuyl volcxken brengt ter eer?
De simme blijft een sim, en gaet haer ouden keer.

Semper in antiquum fordida corda ruunt.

S*imius è silvis mediam perductus in urbem,
Ad cytharam choreas ducere doctus erat :
Jamque salit , comitesque simul , spectante popello,
In medios sparse cum cecidère nuces :
Ille videns quod amat , frustra indignante magistro,
In sua vota ruit , deseruitque chorum.
Nequidquam viles animæ tolluntur in altum,
Simia , quidquid agas , simia semper erit.*

Au vilain , honneur en vain.

LE finge au lieu d'aller au bal, & la cadence,
Courir apres des noix se vilement avance.
Fay grand, tant que voudras, vn gueux ou vil cocquin,
Il panchera tousiours a son vieil chemin.

VSQVE

Horat.

Naturam expellas furcâ, tamen vsque recurret,
Et mala perrumpet furtim vestigia victrix.

Menand.

Natura omnibus doctrinis imperat.

En welghefelde luyt wert, als met vreucht, bewoghen,
 Wanneer een ander snaer soo hoog wert op-ghetoghen,
 Als hare snaren zijn. Wert yemant, soo als ghy,
 Verciert met goet off eer; weest met u naesten bly:
 En, sijdy recht van aert, wilt tot u wel ghenoeghen,
 Wanneer't is tijt en stont, behulpsaem handen voeghen;
 Oock dickwils dees off die, van selfs, u dienst aenbietet.
 Fy blyschap! die ontstaet uyt ander lien verdriet.

Gaudendum cum gaudentibus.

Apta chelys tremulo testatur gaudia motu,
 Vt socię similem sentit inesse sonum.
 Barbarus est, si quis mortalia corda flagellat,
 Alterius letá conditione, dolor.
 Disce tuas lachrimas lachrimis miscere sodalis,
 Quisquis es, alterius gaudia disce sequi;
 Nec satis hoc, sed sponte iuva, sed provebe cœpta,
 Et facilem placidis vultibus adde manum.

Au jour de feste, ne fay la beste.

TV verras resjouir du luth la chanterelle,
 Lors quant vn autre luth en son s'accorde a elle.
 Soyez joyeux au cœur, prestez la bonne main
 A la commodité & joye du prochain.

Bernard. in Cant. Serm. 49.

Gaudendum in bono alieno magno, magis quam in proprio parvo. Id cum agendum sit, quam procul a livore debeat recedere æquus animus, facile quisvis colliget.

*In s'Princen hoff, v'vort gout tot stoff,
En stoff tot gout, v'vee ! die'r op bout.*

DOdon' u seltsaem nat door, ick en weet wat, streken
Can blussen uyt dat brant; dat niet en brant, ontsteken.
Seght doch eens, mijn Vernuft, en helpt ons uytten droom,
Leert watter voor een leer, onstaet uyt desen stroom.
Dees conincklijcke * beeck beelt aff de vreemde rancken,
Die veel-tijts, soomen fiet, in Princen hoven wancken:
Hier maectmen glans van damp, een Ioncker van een guyt:
En, die eerst schoone blonck, die gaet sijn keersjen uyt.

* Ick spreke also, overmits dese beeck Iupiter den Coninck der Goden (so de Poëten schrijven) toe-gheeyghent was.

Fons Dodonæ, aula.

M*fra tuis (ita fama canit) Dodona scatebris
Profiliyt graio lymphæ sacrata Jovi,
Hæc solet accensos extinguere fontibus ignes,
Nec minus extinctas igne ciere faces.
Regis habet genium, Regi sacra lymphæ deorum,
Dodonæ procerum limina fonte madent.
Clara tenebrosis, illustribus aula tenebras
Mutat, & alternas gaudet habere vices.*

A la court du Roy, grand desarroy.

VEus tu scavoit, Amy, que c'est l'eau de Dodone,
C'est ce que font couler les Princes de leur throne.
Le roturier vilain splendide tost devient,
L'illustre cependant son lustre ne retient.

FONS

Senec. Agamem.

IVra pudorque
Fugiunt aulas,
Sequitur tristis
Sanguinolentâ
Bellona manu;
Quæque semper

Vrit Erynnis,
Tumidas semper
Comitata domos,
Quas in plano
Qualibet hora
Tulit ex alto.

Salust. Jugurt.

REgum voluptates ut vehemêtes, sic
mobiles sunt, sæpe sibi ipsi adversæ.

Pierr. Math. lib. 2. Nart.

IL faut a la court, comme en pais d'en-
nemy, avoir l'œil par tout, tourner la
teste a tout ce qui se remue: jamais on y
est sans batement de cœur.

M

Heefts

Ick heb, door soete min, mijn lief tot my ghetoghen,
 Ick voughde my tot haer, sy quam tot my gheboghen:
 Dies zijn wy twee nu een, en daer en schort niet meer
 Als van den ouden boom te scheyden metter eer.
 Dees teere spruyt heeft selfs om wegh te zijn verlanghen,
 Nu swangher, van de vrucht uyt mijnen schoot ontfanghen,
 Kè laet ô oude stam ('t is tijt) laet ons nu scheên,
 Ick mercket, jonck en out en dient niet langh by een.

Vxor in mariti domicilium transeat.

C*ingrat iô myrtus, tegat ô! mea tempora laurus,
 En! cubat in nostro dulcis Amica sinu:
 Illa meo tandem cum pectore pectora junxit,
 Eque meo gremio pignus amoris habet.
 Aspice! que caris comes usque parentibus haesit,
 Jam patriâ mecum vellet abire domo:
 Da veniam genitrix; alij placuere penates,
 Non bene cum senibus leta juventa manet.*

Jeunes gens, a leur despens.

VOicy! ces deux sont vn; dont ceste ieune branche,
 Desjà du troncq vieil voudroit bien estre franche,
 Gens d'aage sont chagrins, le ieune cœur gaillard,
 Il faut a chacun d'eux laisser leur cas apart.

Macrob. i. Satur. cap. 15.

Primus dies, inquit, nuptiarum, reverentia datur, poſtridiè autem nuptam in domo viri dominium incipere oportet.

Beuſt de Matr. cap. 66.

Maritus poteſt de jure vxorẽ ſuam,

que ſit alibi quam in domo ſuã, vindicare, & ad hoc officium judicis implorare.

Le Proverbe Francois dit:

Nid tiffu & acheué,
Noiſeau perdu & avolé.

DEn crocodyl (hoe wel maer uyt een ey ghecomen)
 Waft tot eē groufaem beest, en doet de mensché schromen,
 Rooft, flockt ter zee, te lant, en wert ghestadich groot,
 Tot dat den flocker in-ghesfloct wert van de doot.
 Dit is den rechten aert van gierich, en eer-gierich;
 Den desen haect na staet, den dien is altijt vierich
 Naer gelt en goet, tot dat hem treft de laetste pijn:
 Hoe yemant grooter is, hoe hy wil grooter zijn.

Non modus augendi.

CUm, crocodile, tibi præcordia vasta replevit
 Præda petita solo, præda petita salo,
 Crescis, & exiguo quamvis progressus ab ovo,
 Exsuperat cubitos bis tua forma novem:
 Incrementa tibi non sistit anhela senectus,
 Finis & augendi vix tibi funus erit,
 Ambitiose tibi, tibi convenit istud Avare;
 Scilicet augendi nescit uterque modum.

Chiche jamais riche.

LE corps du crocodil, bien que la mort le presse,
 De devenir plus grand, du iour, en iour, ne cesse.
 Qui ont l'ambition ou l'avarice au cœur,
 Ne trouveront iamais vn accomply bonheur.

AVGENDI

Boët. de Conf. lib. 2.

Quis tam compositæ fœlicitatis vt nõ
 aliquã ex parte cum status sui qua-
 litate rixetur? *Anxia enim res est hu-
 manorum conditio bonorum, vt quæ vel
 nunquam tota perveniat, vel nunquam
 perpetua subsistat.*

Senec. Trag. 4.

Quod non potest vult esse, qui ni-
 mium potest.

Horat. Od. 24. Lib. 3.

• • • • Scilicet improbæ
 Crescunt divitiæ, tamen
 Curta, nescio quid, semper abest rei.

M 3

Spaert,

*Spaert, manneken, spaert,
Datter een ander uvel af vaert.*

SOo lang' den ezel leeft, wert hem den rugh' versleten,
Door daeghelijckschen last, wat distels is sijn eten:
Maer steeckt hy eens de moort, sijn been wert tot een fluyt,
Dat levendich was stom, maect, na zijn doot, gheluyt.
Als Vaertjen heeft ghespaert, het Soontjen coomt ten lesten,
Dat schinckt, dat drinckt, dat klinckt, dat gheeftet al ten besten,
Dat singt, dat springt, dat vingt, dat voghelt, jaecht en vist,
Ontijdelijck verspaert, onnuttelijck verquist.

Avarum excipit prodigus.

D*Um tibi vita manet, miserandę sortis aselle,
Non intermisso membra labore gemunt:
Interea tribulis & amarā vesceris herbā,
Vixque datur gelido fonte levare sitim:
Sed morere, infelix, mox tibia festa sonabit,
Et tua pastor ovans ducet ad ossa choros.
Quærat avarus opes, iam prodigus imminet heres,
Qui malè congestas dilapidabit opes.*

De pere gardien, fils garde-rien.

TEs iambes, par travail, te craquent, pauvre beste,
Et peu apres ta mort serviront a la feste,
Des flustes & haut bois. D'un pere espargneur,
Sort ordinairement vn fils trop gaspilleur.

AVRVM

Horat.
Lib. 2.
Od. 14.

Absumet haeres cacuba dignior,
Servata centum clauibus, & mero
Tinget pavimentum superbo,
Pontificum potiore cænis.

Idem. **S**ed quia perpetuus nulli datur usus, & haeres
Hæ redem alterius, velut unda supervenit undam,
Quid vici profunt, quidue horrea, quidue calabris
Saltibus adjecti lucani?

DEn aep, die niet en dient als om de geck te scheren,
 Gaet met een teghen-aert, de schilt-pad van hem weren;
 En schout dat sedich dier, dat staech blijft in sijn huys,
 Om dattet niet en loopt, als ander wilt ghespuys.
 Een maecht eerbaer en stil, bevalt gheen wulpsche gilde,
 Ten is, gheen gheestich dier (seyt hy) soo ick wel wilde:
 Maer hoort, ghy Venus wicht, en vry dees les onthout,
 Die soetst zijn om te vrien, en dienen niet ghetrou.

Apud leves, gravitas vitium est.

S*omnia saltatrix, et que solet usque vagari,
 Non secus ac pestem te, domiporta, fugit.
 Lascivi iuvenes mores odere modestos,
 Castaque vesanus respuit ora puer:
 Si qua puella loquax minus est, ea torva vocatur;
 Et pudor, heu! nomen rusticitatis habet.
 Stulte puer; petulans, audax, vaga, garrula virgo,
 Sit licet apta foro, non erit apta thoro.*

*Grave et leger ne loge ensemble,
 Chacun requiert, que luy ressemble.*

TVas en grand' horreur les meurs de la tortue,
 Le singe est a ton gré, qui ioue par la rue;
 Mais dames, mon amy, trop douces en amour,
 En cas de marier ne trouvent pas leur tour.

Horat.

O Derunt hilarem tristes , tristemque jocosi ;
Sedatum celeres , agilem gnarumque remissi.

ALs 'tstaël eens heeft gevat des zeyl-steens wonder crachten,
 Het roert dan (want het schijnt op desen steen te wachten)
 Naer datmen roert den steen; dees cracht oock niet en flout,
 Al steltmen tusschen beyd' een schot van eyken hout.
 Wat pooght ghy u Gheweet int duyster te verfteken?
 Sy is, ô mensch, sy is, met Godes hant bestreken:
 Daer is gheen schuylen aen; 't is hier van dat ghy drilt,
 Oock, als ghy zijt alleen; oock, als ghy niet en wilt.

Amota movetur.

V*T tactus magnete fuit (licet assis utrumque
 Separet) in gyrum flectitur usque chalybs.
 Nec Deus est, fateor, nec habet mens conscia numen,
 Huic tamen ethereę portio mentis inest.
 Hanc aliquis cecus pro tempore condat in umbras,
 Qui penitus possit tollere, nullus erit.
 Pectora nostra chalybs, divina potentia magnes;
 Stare loco nescit mens, agitante Deo.*

Cacher ne sert.

L'Aymant est Dieu, l'acier de nous la conscience
 Laquelle n'est pas Dieu, mais du ciel la semence:
 Empesche qui voudra, son cours pour quelque temps,
 Dieu la tire au travers de tous empeschemens.

AMOTA

Tertullianus.

Conscientia potest adumbrari, quia non est Deus, extingui non potest, quia a Deo est.

Senec. Epist. 96.

Quid prodest recondere se, & oculos hominum auresque vitare? bona conscientia turbam advocat, mala autem & in solitudine anxia est.

ALs Rodope, wel eer Æsopi med'-flavinne,
 Had gelt en goet by een gheraect, door geyle minne,
 Ginck doen een pyramid' oprechten groot en hoogh,
 Een costelijck ghebou, maer niet, als voor het oogh :
 't Quam al van 'tydel oogh, 't oogh haddet al ghegeven;
 't Oogh nam het weder al, 't oogh heeftet al verdreven;
 Dat qualijck is vergaert, vergaet meest sonder vrucht :
 Soo, als den rijckdom coomt, soo tijd' hy op de vlucht.

Malè partum, malè dilabitur.

C*orpore cum Rodope, graijs invisa puellis,
 Turpiter immensas accumulasset opes;
 Quid tandem? è questu fit pyramis, ardua moles,
 Alta cui vastus sidera lambit apex,
 Sola viatori sed que modo lumina pascit,
 Nec recreat positis corpora lassa thoris.
 Per scelus immensas quid opes cumulasse juvabit?
 Turpiter è manibus res malè parta fluit.*

De meschant gain, thresor est vain.

L'Insensé bastiment d'un haute pyramide
 A Rodope en fin rendoit la bourse vuide,
 Laquelle avoit remply vn dishoneste gain;
 Le bien en vanité conquis, se pert en vain.

MALE

Plaut. Poenul.

Quod malè partum , malè disperit.

Le Proverbe Francois dict.

B*ien acquis par mauvais mestier
Ne va point au tiers heritier.*

ALs ons de huyl van vet, van bloet de aders fwellen,
 Dan comen luys en vlooy 'tghesonde lijff verfellen;
 Maer als het lichaem sterft, off wel in cranckheyt sucht,
 Al dat gheselschap tijd in haesten op de vlucht.
 Veel maeghschap vindy wel en vrienden als met hoopen,
 Soo lang' als het gheluck en kanse met u loopen,
 Maer laet van teghen-spoet eens hooren het ghedruys;
 Dan is de vrientschap uyt, dan isser niemant 'thuys.

Viri infortunati procul amici.

D*um distenta cutis pinguedine, sanguine vena,
 Sunt comites homini vermis, et atra pulex;
 At simulac lentum mors congelat agra cruorem,
 Neuter adest; nec enim, quo foveatur, habet.
 Blandus adulator nitido comes haeret amico,
 Lenis honoratam dum vehit aura ratem:
 Hunc videas, piceis cum sors tonat atra procellis,
 In medio socium deseruisse mari.*

Aux pauvres gens, amys ny parents.

LEs pous s'en vont de nous, prevoyants la ruine
 De nostre corps; hélas! noz gens font pauvre mine,
 Quant le malheur nous prend, & laissent nostre huys:
 Les malheureux par tout ont guere des amys.

Lucan.

Nulla fides vnquam miseros elegit
amicos.

Plutarch.

Mvsca in popinis non manent, si de-
sit nidor : Et vulgares divitum
amici non perseverant si non sit uti-
litas.

SOo haest de risp heeft af-geleyt haer swarte vellen,
 Vlieght door geheel het huys, en gaet de menschen quellen,
 Coomt ongenoot te gast, en om de lichten swerft,
 Gaet nestelen in 't bont, en menich cleet bederft.
 Als eenich slecht gesel tot eeren wert verheven,
 Strax steect hy 't hoofd om hoogh: elck dient voor hem te beven,
 En denct niet wie hy was; maer steygert in de lucht,
 Een die van cleyn, wert groot, maect sick te seer geducht.

Stultitiam patiuntur opes.

Q*uae nigris gruca diu fuit obsita pannis,
 Ecce! novę formam papilionis habet:
 Qui prandebat olus vili modò vermis in horto,
 Atria nunc regum per laqueata volat;
 Infestatque dapes, funaliaque ipsa lacefcit,
 Inque togis procerum sordida blatta cubat.
 Ex humili fortuna jocans quem tollit in altum,
 Omnibus elatâ fronte molestus abit.*

Il n'est orgueil, que de pauvre enrichy.

CE papillon estant n'a guere vn ver de terre
 Aux vestemens royaux se maintenant enserre.
 Iamais ne trouverez vn si facheux humeur,
 Que d'vn petit galant monté & grand honneur.

STULTI-

Claud.

Asperius nihil est humuli, cum surgit in altum.

Seneca.

Fortuna nimis quem fovet, stultum facit.

O

KINDER-

KINDER-SPEL

G H E D V Y T

T O T

S I N N E - B E E L D E N ,

E N D E

LEERE DER ZEDEN.

P*Lerique, cum stultis
malè dicunt, ipsi sibi
convitium faciunt. Sen.
Si quis fatuo delectari
se velit; non est ipsi lon-
gè quarendus, se rideat.
Ex eod.*

A*Vriculas asini quis
non habet?
Nullum ingenium mag-
num sine mixturâ de-
mentia fuit.
Sen. ex Aristot.*

*Gall. Proverb.
Nul n'est si sage,
Qui parfois ne rage.*

Als ghy aensiet dit Kinder-spel,
Gy lachter om, en doet seer wel;
Maer, lieve vrient, en mercje niet
Dat ghy u selfs hier med' in siet?
En datje, buyten u ghedacht,
Veyghen dwaesheyt med' belacht?
Al schijntet spel, het is een beelt
Van al datm' in de werelt speelt;
Al's menschen woelen, en gherel
Is jock, is geck, is kinder-spel.
Niet een hier opter aerd' en leeft,
Die niet sijn kintsche grepen heeft:
Wie kenter doch soo wylen man,
Die niet ghekoot heeft, nu off dan?
Nu laet uw' ooghen omme gaen,
V kinder-spel sal oock hier staen:
En om te grijpen recht den sin,
Wel aen, ick wil u leyden in.

't Kint

Kinder spel ghedündet tot Sinne-beelden ende Leere der Seden .
EX NVGIS SERIA .

't Kint dat daer op een stockjen sit,
Hout, soo het meynt, 'tpeert by 't ghebit.
Veel meynen, door haer hooghen moet,
Sy rijden; en gaen maer te voet.

Den jonghen, die daer bobbels blaest,
Let eens, hoe seer hy staet verbaest,
Om dat sijn spel coomt tot een val,
Alst wesen soud' op 't best van al.
Den bobbel, als die meest opswelt,
Berst dan, en valt als quijl op 't velt:
Die haest'lijck climt tot grooten staet,
Op 't hooght' hy dickwils r'onder gaet.

Die daer hun voeten steken op,
En staen op d'aerde metten kop,
Zijn wy, die van ons sin berooft,
In d'aerde wroeten met het hooft;
En gheven aen het hoochste goet,
Schier niet, als 't hol van onsen voet.

Het Coten-spel seyt oock al wat,
Indien-ment naer behooren vat.
De coot aen niemant vreucht en gheeft,
Soo langhe-tijt den osse leeft;
Maer als den os sijn leven laet,
Dan wert de coot' een spel op straet.
Een carich mensch bewaert sijn goet,
Soo, dat het niemant goet en doet,
't Leyt als begraven in sijn schoot,
Maer 't gaeter anders naer sijn doot;

O *Mnes videmur no-
bis saperda.* Varr.

S *Tercus cuique suum
bene olet.*

Q *Vidquid in altum
Fortuna tulit,
Ruitura levat.*

Sen. Agamem.

F *ortuna vitrea est, cum
splendet, tranigitur.*
Sen.

P *Rò Superi quantum
mortalia pectora caeca
Noctis habent!*

Os homini sublime dedit
Ovid.

A *varus, nisi cum mo-
ritur, nihil rectè
facit.* Sen.

I *N nullum avarus bo-
nus est, in se pesti-
mus.* Idem.

Want dat den spaerder groef in d'eert,
Dat wort dan ruyterlijk verteert.

O *ptat ephyppia bos.*
Horat.

De kinders die op stiltten gaen,
Dees zyn de menschen vol van waen,
Die gheerne thoonden hoogher schijn
Als sy wel inder waerheyt zyn.

C *vi cum paupertate*
benè convenit dives
est. Sen.

Den huyfraet van dit poppe-goet,
Verheucht der meyskens sacht ghemoet,
Al is het best maer loot off eerd',
Sy achtent al van grooter weerd';
Smaect u een duyf als een patrys,
Eet ghy de grut soo lief als rys,
Streckt u een eent voor een capoen,
Wat hebby met veel goets te doen?
Al ist ghering', 'tgunt datmen heeft,
Die sich vernoucht in vreuchde leeft.

A *nimus æquus opti-*
imum ærumnæ con-
dimentum. Plaut.

Als 't knechjen met den knicker schiet,
Die liep, die blyft; die stont; die vliet;
Als eenich prince, lant, off stadt,
Syn tyt van wel-stant heeft ghehadt,
Een ander coomter stooten aen,
En fiet! dan ister me ghedaen.
Dat stont, verdwijnt uyt ons ghesicht,
En wert als uyt het spel ghelicht:
Aldus gaet alle dinck int ront,
Het rijft, dat lach; het valt, dat stont.

E *rit hic rerum in se*
remeantium orbis
quamdiu erit ipse orbis:
Omnia abeunt in nascen-
di pereundique gyrum.
Lips.

Let op de vliegheer van papier,
Gheresen tot den hemel schier,

Die

Die, soo den ionghen loft de coordt,
 Noch gaet gheduerich voort en voort.
 Een die met eer-sucht is besmet,
 Hoe hooch dat hy oock wert gheset,
 Hy wil noch altyt verder gaen,
 Syn hert wert noyt ghenoech ghedaen;
 Het windrich hooft climt, draeyt, en went,
 Tot dattet, 'k weet niet waer, belent.

Den top draeyt omme knap en vlug',
 Soo lang' de swEEP cleeft aen zyn rug',
 Maer nauw' en laet den gheessel off,
 Hy leyt, ghelijck een block, int stoff;
 Wy hebben God als by den voet,
 Soo lang' wy zyn in teghen-spoet,
 Maer als de roed' is vanden eers,
 Dan hout de duyvel weer de keers.

Al is de muss' los vanden bant,
 Sy keert weer na de ionghens hant,
 En dit al om een weynich aes;
 Veel menschen zyn soo dom en dwaes,
 Datf' om een schotel moes off cruyt,
 Haer vryheyt geven als ten buyt.

Het coorde springhen leert den vont,
 Om wel te vatten tyt en stont,
 Soo ghy cont springhen op de maet,
 Niet al te vroeck, niet al te laet,
 Niet al te traech, niet al te snel,
 Soo sydy meester van het spel.

C*Vpeditas accipiendorum*, in homine ambitioso, oblivionem facit acceptorum. Sen.

N*Am in metu esse hunc, illi est utile.*
 Terent.

A*Dversa corporis, remedia sunt anima.* Isidor.

S*Eruiat aeternum qui Sparuo nesciat uti.*
 Horat.

I*N tempore ad eam veni, quod rerum omnium est primum.*
 Terent.

T*Emporibus medicina valet.* Ovid.

T*Empora sic fugiunt
pariter, pariterque
sequuntur,
Et nova sunt semper:
nam, quod fuit antè, re-
lictum est:
Fitque, quod haud fue-
rat, momentaque cuncta
novantur. Ovid.*

N*emo facile cum for-
tuna sua conditio-
ne concordat, inest enim
singulis quod inexpertus
ignoret, & expertus ex-
horreat. Boët.*

T*V surge, in cade; tu
impera, ta servi; tu
occultare, tu emerge.
Longaeum aliquid in
hac machinâ nihil ater-
num. Lips.*

E*T pace & bello cunc-
tis stat terminus ævi.
Sil.*

C*erto veniunt
Ordine Parca,
Nulli iussu
Cessare licet,*

Het kint dat mettet houpken speelt,
Verthoont als van den tijt een beelt;
Den houp loopt om, door nat en drooch,
Dat onder was, dat ryft om hooch,
Dat boven was, valt weer beneen,
Soo gaen de snelle jaren heen.
Wanneer de Winter is gheent,
Dan coomt ons aen de soete Lent,
Den Somer volcht, en dan den Herft,
Tot dat den mensch ten lesten sterft.
Maer off den houp schijnt wel te gaen,
Den ionghen hout niet op van slaen.
Hoe wel den tijt ons heeft gheset,
Noch wil-men op een ander bedt.

Wanneer ghy fiet de ieucht, die daer
Den eenen voor, den anderen naer,
By beurten op de bane glijt,
Dat is te segghen, elck zijn tijt;
Den eenen coomt, den and'ren gaet,
Den eenen valt, den and'ren staet,
Den eenen daelt, den and'ren climt,
Als dees verbetert, dien verslimt.

Den ionghen, die daer spelen gaet,
En hout een musken by een draet,
Wanneer de mus te hooghe schiet,
Roept over-luyt, bey! hoogher niet,
En schoon de mus haer stelt ter weer,
Hy rucktse met den draet ter neer,

Wat

Wat wil-men vlieghen verr' en hooch,
 't Is dwaes en ydel ons ghepooch,
 Al staet ons open zee en velt,
 Een yder is sijn pael ghestelt,
 En als ons lijntjen is ten end,
 Dan ist om niet al watmen rent.

Nu 'tis ghenoech, dies ick besluyt,
 Treckt, Leser, selfs wat goets hier uyt,
 Soo sal niet al verloren gaen
 Den tijt, die ghy hier hebt ghestaen;
 Dan 't dunckt mischien u al te slecht,
 Door kinders te zyn onder-recht;
 Neen, neemt gheen dinghen soo verkeert,
 Wt zotheyt men wel wysheyte leert.
 De Kinder-spelen zyn wel eer,
 By wyse lien ghebruyckt tot leer,
 En Christus selfs heeft die niet wel,
 In ernst ghebruyckt het kinder-spel? *

Dan op dat ick u niet belet,
 Gaet uwes weechs, en draecht wat met;
 Acht niet te kints het Kinder-spel,
 Maer denckt wat hoogher, en waert wel.

Lusus pueriles non omnino contemnendos esse, & pondus aliquando habere Romulus & Cyrus, in lusu a pueris reges creati, Septimius Severus iudex assignatus, & alij (quos refert Muret. Var. Lect. Lib. 2. cap. 9.) luculenti testes esse poterunt. Quid plura, mi Lector? omnia humana ludicra & lubrica, nam & ipsa, ut videmus, Ludit in humanis Divina potentia rebus.

*Nulli scriptum
 Proferre diem.*

Sen. Herc. Furent.

*I'oy journellement dire
 La des sots de mots non
 sots. Montagn.*

*Pittacus Mytilenus, ex
 gracia Sapientibus
 unus, ad pueros, non nisi
 cum paribus ludere vo-
 lentes, remisit juvenem
 quendam de uxore du-
 cēdā ipsum consulentem.
 Diog. Lart.*

* Math. 11. 16. Luc. 7. 32.

F I N I S.